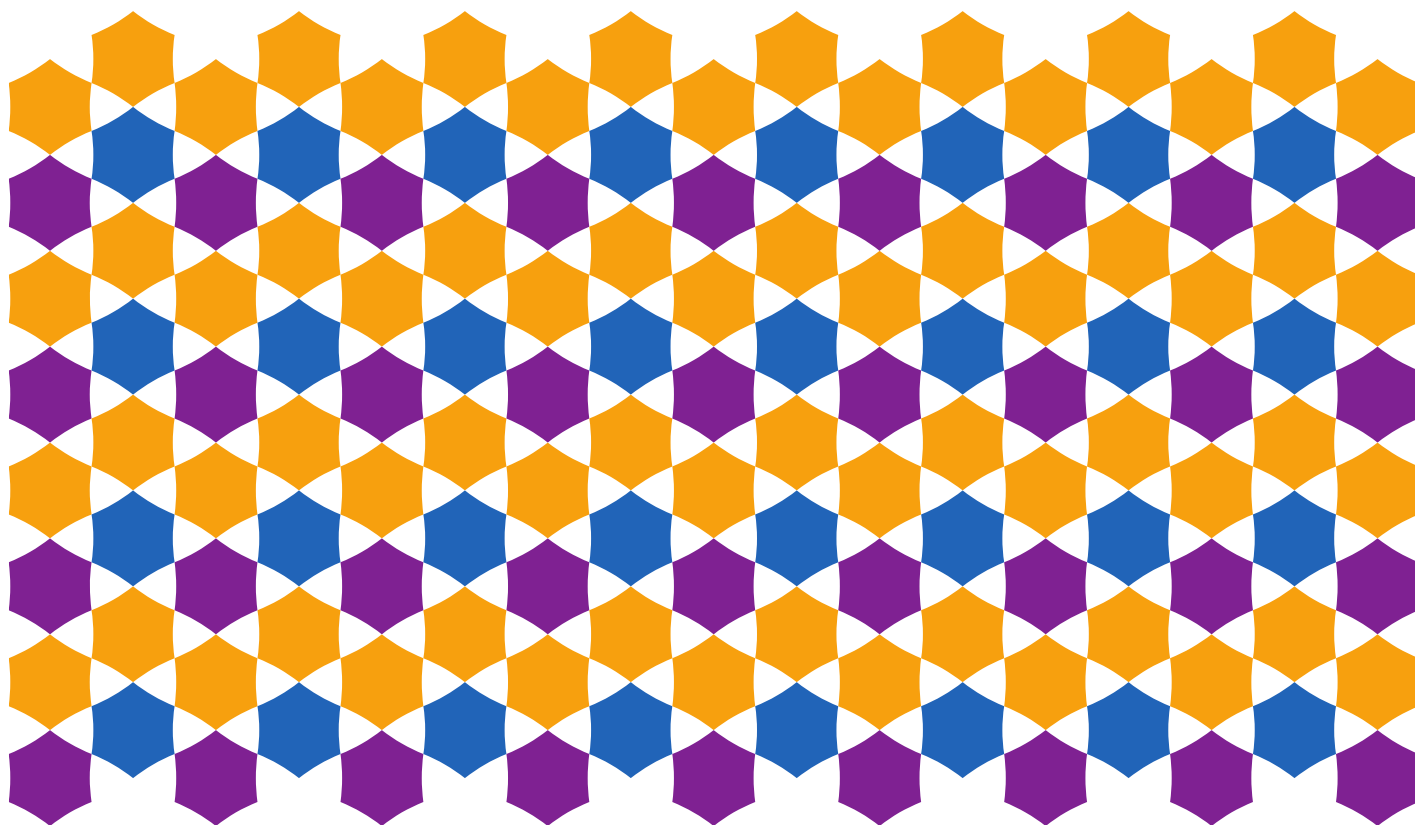

Tillsyn av regeltillämpningen på Konstfack

Rapport 2019:8

Tillsyn av regeltillämpningen på Konstfack

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2019

Författare: Carl Braunerhielm och Sofia Tiberg

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	8
Tillgodoräknande	9
Bakgrund	9
Underlaget från lärosätet	9
Lärosätets svar	10
Universitetskanslersämbetets bedömning	10
Studentinflytande	14
Bakgrund	14
Underlaget från lärosätet	14
Lärosätets svar	15
Universitetskanslersämbetets bedömning	18
Kurs- och utbildningsplaner	21
Bakgrund	21
Underlaget från lärosätet	21
Lärosätets svar	22
Universitetskanslersämbetets bedömning	24
Kursvärderingar	29
Bakgrund	29
Underlaget från lärosätet	29
Lärosätets svar	30
Universitetskanslersämbetets bedömning	33
Anställning av personal	38
Bakgrund	38
Underlaget från lärosätet	38
Lärosätets svar	39
Universitetskanslersämbetets bedömning	40
Överklagande och klagomål	46
Bakgrund	46
Underlaget från lärosätet	47
Lärosätets svar	47
Universitetskanslersämbetets bedömning	49

Sammanfattning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) utövar tillsyn över universitet och högskolor och ansvarar för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning. Inom ramen för tillsynsuppgiften granskar UKÄ de rättsliga frågor som berörs i *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning* (ESG). Denna form av lärosätetsinsyn koordineras med de lärosätesgranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift. De områden som har granskats utifrån bland annat reglerna i högskoleförfattningarna är tillgodoräknande, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal samt överklagande och klagomål.

Tillgodoräknande

UKÄ har granskat hur högskolan säkerställer att handläggningen av tillgodoräknande-ärenden sker på ett rättssäkert och likvärdigt sätt. Högskolan har lämnat in riktlinjer för tillgodoräknanden som används som ett komplement till högskoleförordningens bestämmelser. UKÄ konstaterar att högskolan har regler som syftar till att säkerställa en enhetlig och rättssäker handläggning av ärenden om tillgodoräknande, men noterar att de i vissa hänseenden avviker från gällande rätt.

De ärenden om tillgodoräknande som UKÄ har granskat visar även att högskolan i flera fall inte uppfyller kraven på motivering av beslut. UKÄ noterar att högskolan i två fall inte har bifogat överklagandehänvisningar när beslut om tillgodoräknande gått den sökande emot och hänvisning skulle ha lämnats.

Studentinflytande

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. UKÄ konstaterar att högskolan har regler som syftar till att säkerställa hur studenterna ska ges möjlighet till inflytande i frågor som rör utbildning. Efter genomgång av reglerna bedömer UKÄ att högskolan har förutsättningar att säkerställa studentinflytande genom medverkan i beredande eller beslutande organ. Ifråga om studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut anser UKÄ att lärosätets styrdokument lämpligen bör vidareutvecklas.

UKÄ har granskat tio ärenden där beslut har fattats av en enda person. Av granskningen har inte framkommit att kravet på information eller samråd inför beslut enligt 2 kap. 14 § andra stycket HF har uppfyllts helt i något av ärendena. Två av de granskade ärendena avser fastställande av examinatorslistor och uppdrag som biträdande prefekt. UKÄ har inte tidigare haft anledning att ta ställning till den närmare omfattningen av studenternas rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. UKÄ anser att denna bedömning bör göras utifrån ett bredare underlag och avser därför att utreda frågan vidare i annat sammanhang för att ge fler lärosäten och studentorganisationer möjlighet att lämna synpunkter. UKÄ uttalar sig därför inte vidare om huruvida samråd borde skett i de två aktuella ärendena.

Kurs- och utbildningsplaner

Kurs- och utbildningsplaner hör till de främsta styrdokument som lärosätena har. Planerna är viktiga i såväl pedagogiskt som rättsligt hänseende. Mot denna bakgrund har ett antal kurs- och utbildningsplaner granskats. UKÄ konstaterar att merparten av de granskade planernas innehåll följer högskoleförordningens regler och Konstfacks egna riktlinjer och mallar, samt att riktlinjerna och mallarna i huvudsak motsvarar SUHF:s rekommendationer. UKÄ noterar dock att en kursplan är skriven på engelska, vilket strider mot kravet i språklagen att föreskrifter utfärdade av en svensk myndighet ska vara avfattade på svenska.

Det finns inte några regler för när kurs- och utbildningsplaner ska vara beslutade, men utgångspunkten är att planerna ska beslutas och finnas tillgängliga i god tid innan utbildningen startar. UKÄ har vid sin granskning utgått från att kursplaner för fristående kurser och utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för studenten senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan. Vad gäller kurser som ingår i program kan behov dock finnas av att revidera kursplanen för de kurser som ingår i programmet, till exempel avseende kursinnehåll och kurslitteratur. UKÄ anser mot denna bakgrund att det som huvudregel bör vara möjligt att fastställa en revidering av detta slag senast åtta veckor innan kursstart. Vissa andra revideringar kan dock behöva fastställas och göras tillgänglig för studenterna tidigare än åtta veckor innan kursstart.

UKÄ anser att det enligt Konstfacks riktlinjer för arbete med kursplaner är oklart när högskolan anser att kurs- och utbildningsplaner ska vara fastställda. UKÄ har även synpunkter på att Konstfack i riktlinjerna anger att en revidering av kurslitteraturlistan kan ske senast två veckor före kursstart. Vad gäller stickproven konstaterar UKÄ att samtliga granskade kurs- och utbildningsplaner har fastställts eller reviderats i god tid innan utbildningen startade. Ämbetet noterar dock att det i en kursplan inte anges när planen ursprungligen började gälla, och att det i fyra kurs- och utbildningsplaner inte framgår när en revidering börjar gälla.

Kursvärderingar

Högskolan ska anordna kursvärderingar och sammanställa dem. Lärosätet ska även informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska också vara tillgängliga för studenterna.

UKÄ noterar att Konstfack har fastställda riktlinjer för kursvärderingar, och att högskolan därigenom har vidtagit vissa åtgärder för att säkerställa att reglerna om kursvärderingar följs. UKÄ anser dock att Konstfack bör se över riktlinjerna, så att det tydligt framgår hur information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder meddelas till de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen. Ämbetet anser även att det är oklart om, och i så fall på vilket sätt, detta har skett i två av stickproven.

Av stickproven framgår att Konstfack har publicerat rapporter som genererats i det digitala verktyget SUNET Survey, på högskolans intranät. I rapporterna finns en sammanställning av frågorna och svaren samt vissa studentkommentarer. Rapporterna innehåller dock inga analyser eller kommentarer från kursansvarig lärare. UKÄ

ifrågasätter därför om enbart dessa rapporter är tillräckliga för att anses utgöra ett resultat i enlighet med reglerna om kursvärderingar i högskoleförordningen.

Det är positivt att Konstfack har kunnat ge exempel på när studenternas kommentarer i kursvärderingarna har resulterat i åtgärder som utvecklat och förbättrat utbildningen.

Anställning av personal

I ESG anges att rättvisa och transparenta processer ska finnas vid rekrytering av personal. UKÄ har granskat om anställningsärenden har utannonserats och om man anslagit besluten. Dessutom har UKÄ granskat om kvinnor och män är jämställt representerade bland dem som berett ärendena och bland sakkunniga.

Högskolans anställningsordning finns tillgänglig på högskolans webbplats och har beslutats av högskolans styrelse. Det framgår av anställningsordningen att högskolan ska informera om lediga anställningar. Däremot är informationen om hur utlysningarna ska göras otydlig. Vidare saknar anställningsordningen information om att högskolan även ska informera om beslut om anställning. UKÄ konstaterar att anställningsordningen innehåller uppgifter om jämställd representation i beredningsgruppen och bland de sakkunniga.

Av granskningen framgår att högskolan informerat om de lediga anställningarna i åtta av femton granskade ärenden. I två ärenden har utlysning inte skett via Arbetsförmedlingen och i tre fall har information endast lämnats på högskolans anslagstavla.

I två fall, där information om de lediga anställningarna inte lämnats, ställer sig UKÄ frågande till om det funnits några särskilda skäl för att inte informera om anställningarna. I ett fall har högskolan använt sig av 4 kap. 7 § HF för att kalla en person till en anställning som professor. UKÄ har konstaterat att det av handlingarna inte framgår att högskolan dokumenterat skälen till varför anställningen var av särskild betydelse för lärosätet.

Av stickproven framgår att högskolan lämnat information om beslut om anställning på högskolans anslagstavla i tolv av femton granskade anställningar. Beträffande kravet på jämställd representation bland dem som bereder anställningsärenden konstaterar UKÄ att kravet uppfyllts i samtliga granskade anställningsärenden. Vad gäller sakkunnigbedömningarna konstaterar UKÄ att högskolan inte använt sig av sakkunniga i två granskade ärenden och att representationen inte varit jämställd i ett fall.

Överklagande och klagomål

För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och lämnar korrekt information. Även beträffande beslut som inte får överklagas är det viktigt att lärosätena hanterar eventuella klagomål på ett korrekt sätt. I ESG:s riktlinjer anges bland annat att det ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna.

UKÄ konstaterar att Konstfack inte har några samlade rutiner som omfattar hur samtliga överklaganden ska hanteras. Viss information om hur beslut kan överklagas finns dock i några inskickade dokument och på Konstfacks webbplats. Högskolan har även skickat in mallar för vissa överklagandehänvisningar. UKÄ har ett flertal synpunkter på innehållet i dessa dokument och mallar i förhållande till reglerna i

förvaltningslagen. Ämbetet anser att det kan vara lämpligt att ett lärosäte tar fram rutiner för hur överklaganden ska handläggas. UKÄ vill i detta sammanhang påminna om att ämbetet i december 2018 publicerade en vägledning om högskolornas handläggning av överklaganden.

För den sökande är det viktigt att få sitt överklagande prövat av överinstansen så fort som möjligt. UKÄ har därför stickprovsvis granskat högskolornas överklagandehänvisningar och handläggningstider för överlämnande av ärenden till överinstansen. Vid denna granskning har framkommit att många av överklagandehänvisningarna innehåller brister i förhållande till reglerna i förvaltningslagen. Vad gäller handläggningstiderna har UKÄ dock inga synpunkter i förhållande till vad JO och JK uttalat i saken.

Vad slutligen gäller klagomål anges i ESG:s riktlinjer att det ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. UKÄ konstaterar att Konstfack inte har några sådana rutiner. Ämbetet ser dock positivt på att Konstfack har som mål att tydliggöra hanteringen av klagomål för studenterna.

Åtgärder

UKÄ har i rapporten markerat de uttalanden som bör föranleda åtgärder av lärosätet (understruken text).

Inledning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Det innebär att ämbetet granskar lärosätenas rättstillämpning. UKÄ ansvarar även för kvalitetssäkring av högskoleutbildning bland annat genom granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete. Det nationella kvalitetssäkrings-systemet bygger bland annat på *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning* (ESG). Av dessa standarder och riktlinjer framgår att den externa kvalitetsgranskningen ska beakta kraven i det juridiska ramverk där lärosätena verkar.

I ESG finns ett antal områden som berör frågor som regleras i de svenska högskoleförfattningarna och den svenska förvaltningslagen. För att lärosätena ska kunna bedriva sin verksamhet med hög kvalitet är det grundläggande att de följer tillämpliga regler. UKÄ granskar därför de rättsliga frågor som berörs i ESG inom ramen för tillsynsverksamheten. Denna form av tillsyn benämns lärosätetillsyn. Lärosätetillsynen koordineras med de lärosätesgranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift.

I denna rapport redovisas UKÄ:s granskning av Konstfack. De områden som granskats är tillgodoräknande, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal samt överklagande och klagomål.

UKÄ skickade den 6 december 2018 en remiss till högskolan. Underlaget från högskolan kom in den 8 februari 2019. UKÄ erbjöd också studentkåren att lämna ett skriftligt underlag om högskolans tillämpning av de aktuella reglerna. Studentkåren har inte lämnat några synpunkter.

UKÄ har remitterat ett utkast av rapporten till högskolan för att ge högskolan möjlighet att korrigera faktafel och rätta till eventuella missförstånd. Högskolan har inkommit med synpunkter på utkastet.

UKÄ:s rapporter från lärosätetillsynen publiceras på ämbetets webbplats www.uka.se.

Tillgodoräknande

Bakgrund

Om en student vid en högskola i Sverige har gått igenom viss högskoleutbildning med godkänt resultat, har studenten rätt att tillgodoräkna sig detta för högskoleutbildning vid en annan högskola. Detta gäller dock inte om det finns en väsentlig skillnad mellan utbildningarna. Detta anges i 6 kap. 6 § första stycket högskoleförordningen (1993:100) (HF).

En student har rätt att tillgodoräkna sig annan utbildning än den som avses i 6 §, om de kunskaper och färdigheter som studenten åberopar är av en sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den utbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. En student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet. Det framgår av 6 kap. 7 § HF.

Beslut om tillgodoräknande av utbildning eller yrkesverksamhet får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan (12 kap. 2 § 4 HF).

I ESG standard 1.4 anges att lärosätena på ett konsekvent sätt ska tillämpa fördefinierade och publicerade regler om bland annat erkännande. I riktlinjerna till denna standard anges följande.

”Rättvist erkännande av examina för högre utbildning, studieperioder och reell kompetens, inklusive erkännande av icke-formellt och informellt lärande, är grundläggande komponenter för att säkerställa studenternas progression i sina studier och samtidigt främja rörligheten. Ändamålsenliga erkännandeprocesser är beroende av

- att lärosätets praxis för erkännande är i linje med principerna i Lissabonkonventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europa-regionen
- samarbete med andra lärosäten, kvalitetssäkringsorgan och det nationella ENIC/NARIC-centret i syfte att säkerställa att erkännande görs på ett likvärdigt sätt i hela landet.”

Underlaget från lärosätet

Rättssäker och likvärdig handläggning av tillgodoräknandeärenden

UKÄ har bett lärosätet att redogöra för hur lärosätet säkerställer att handläggningen av tillgodoräknandeärenden sker på ett rättssäkert och likvärdigt sätt inom lärosätet. Ämbetet har även bett lärosätet att bifoga eventuella styrdokument.

Stickprov

UKÄ har upplyst lärosätet om att ämbetet avser att stickprovsvis undersöka beslutsmotiveringar, handläggningstider och överklagandehänvisningar i ett antal tillgodoräknandeärenden.

UKÄ har bett lärosätet att bifoga en lista över samtliga beslut i ärenden om tillgodoräknande som fattats under perioden 1 juli 2017–31 december 2018.

UKÄ har valt ut tio ärenden från listan och bett lärosätet att bifoga ansökan, beslut och överklagandehänvisning för respektive ärende. UKÄ har även bett lärosätet att ange handläggningstid och bifoga utdrag från ärendehanteringssystemet för respektive ärende.

Lärosätets svar

Konstfack har bifogat följande dokument:

- *Riktlinjer och process för tillgodoräknande*, (Förvaltningsbeslut FÖ§8 den 15 oktober 2018)
- *Rektors delegationsordning och vidaredelegationer RÖ§1 den 3 januari 2017*
- *Riktlinjer och regler för Ladok* (Förvaltningsbeslut FUFA 20, 2018)
- *Rutinbeskrivningar Registrator & Handläggare*.

Högskolan har anfört i huvudsak följande. Konstfack har beslutat om *Riktlinjer och process för tillgodoräknande* som ett komplement till högskoleförordningens bestämmelser. Riktlinjerna beslutades under hösten 2018 för att tydliggöra ärendehantering och ansvarsfördelning, samt skapa bättre förutsättningar för en rättssäker handläggning av tillgodoräknandeärenden. Styrdokumentet är publicerat på lärosätets webbplats. Konstfack tillhandahåller även en blankett som stöd för ansökan om tillgodoräknande. Ansökningsblanketten har nyligen uppdaterats för att säkerställa att en överklagandehänvisning alltid finns med vid ett eventuellt beslut om avslag. Tidigare ansökningsblankett angav endast att överklagandehänvisning måste bifogas vid avslag.

En ansökan om tillgodoräknande handläggs av handläggare på institutionen. Beslut om tillgodoräknande är delegerat till prefekten, och fattas efter bedömning av den ansvariga läraren enligt *Rektors delegationsordning och vidaredelegationer RÖ§1 den 3 januari 2017*.

I Konstfacks rutinbeskrivning *Riktlinjer och regler för Ladok* regleras hur tillgodoräkningen ska dokumenteras i studiedokumentationssystemet Ladok.

Av *Rutinbeskrivningar Registrator & Handläggare* framgår flödet av tillgodoräknandeärenden. Registrator meddelar studenten beslutet och vid positivt beslut kan studenten även ta del av ett registrerat tillgodoräknande via studentgränssnittet för Ladok.

Tillgodoräkningen inom Lärarlyftet (uppdragsutbildning) hanteras av institutionen för bild- och slöjdpedagogik via systemet Valda (Validering, digitalt ansöknings- och administrationssystem).

Universitetskanslersämbetets bedömning

Rättssäker och likvärdig handläggning av tillgodoräknandeärenden
UKÄ konstaterar att högskolan har regler som syftar till att säkerställa en enhetlig och rättssäker handläggning av ärenden om tillgodoräknande, men noterar att de i vissa hänseenden avviker från gällande rätt. I högskolans riktlinjer refereras

bestämmelserna i 6 kap. 6–7 §§ HF (s. 8). UKÄ noterar dock att det fullständiga och korrekta innehållet i regleringen inte har återgetts.

Vidare anges i riktlinjerna under rubriken *Process för ansökan och beslut om tillgodoräknande* att "[v]id avslag (helt eller delvis) ska motivering, med hänvisning till vilka föreskrifter som använts, anges i beslutet som också måste innehålla en överklagandehänvisning." UKÄ vill framhålla att även beslut om att avvisa en ansökan om tillgodoräknande kan överklagas, och att högskolan enligt 32–33 §§ förvaltningslagen (2017:900) (FL) är skyldig att lämna motivering och överklagandehänvisning också vid sådana beslut.

UKÄ noterar också att det i riktlinjerna under rubriken *Ofullständig ansökan* anges att "[o]m studentens ansökan är ofullständig ansvarar berörd institution för att kontakta studenten och begära in kompletterande handlingar. Vidare anges att "[o]m handlingar ej inkommer inom tre veckor ska ansökan avslås med motivering och överklagandehänvisning." Av 20 § första stycket FL följer dock att om en framställning är ofullständig eller oklar ska en myndighet i första hand hjälpa den enskilde till rätta inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet enligt 6 § andra stycket FL. Enligt 20 § andra stycket FL får myndigheten besluta att förelägga den enskilde att avhjälpa en brist som finns kvar, om bristen medför att framställningen inte kan läggas till grund för en prövning i sak. I ett sådant föreläggande ska det enligt samma bestämmelse emellertid anges att följden av att föreläggandet inte följs kan bli att framställningen inte tas upp till prövning.

Ämbetet konstaterar att högskolan under rubriken *Överklagande* i riktlinjerna angett att "[b]eslut om att avslå ett tillgodoräknande får överklagas." UKÄ vill här påpeka att den myndighet som har fattat ett beslut inte ska göra någon prövning av om ett beslut får överklagas. Dessa prövningar ankommer det på överinstansen att göra, jämför 45–46 §§ FL.

UKÄ utgår från att högskolan ser över formuleringarna i styrdokumentet så att de stämmer överens med gällande rätt.

Stickprov

UKÄ har granskat tio utvalda ärenden om tillgodoräknande. Ett av besluten innebar avslag på ansökan, två innebar delvis avslag och sex var bifall.

Ett ärende (KF2017/VO3/185) har avslutats med ett beslut som endast anger vad studenten har fått tillgodoräkna sig. I ärendet finns det inte någon dokumenterad ansökan från studenten. Det går därmed inte att utläsa om studenten har fått tillgodoräkna fullt ut vad studenten önskat. Vid tidpunkten för beslutet angavs i 21 § myndighetsförordningen (2007:515) vad varje skriftligt beslut ska innehålla. UKÄ konstaterar att det aktuella beslutet inte uppfyller kravet på innehåll enligt bestämmelsen. UKÄ utgår från att högskolan ser över rutinerna så att kraven på beslutsinnehåll framöver uppfylls (jfr 31 § FL).

Som ovan nämnts saknas även en dokumenterad ansökan från studenten i det aktuella ärendet. Av 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) framgår att när det gäller allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess kan myndigheten välja mellan att registrera dem eller hålla dem ordnade, så att det utan svårighet kan fastställas om handlingen kommit in eller upprättats. Vidare har myndigheter enligt 27 § FL skyldighet att dokumentera uppgifter som den får på annat sätt än genom en

handling om de kan ha betydelse för ett beslut i ärendet. Det ska framgå av dokumentationen när den har gjorts och av vem. För det fall studenten muntligen ansöker om tillgodoräknande bör högskolan alltså dokumentera bl.a. vad den sökande begärt. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att säkerställa att samtliga ansökningar framöver dokumenteras och bevaras på korrekt sätt.

Beslutsmotiveringar

Ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska enligt 20 § första stycket äldre förvaltningslagen (1986:223) (ÄFL) innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Skälen får enligt 20 § första stycket 1 ÄFL dock utelämnas helt eller delvis om beslutet inte går någon part emot. Av 32 § i den nya förvaltningslagen (2017:900) (FL) som trädde i kraft den 1 juli 2018, framgår att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt som huvudregel ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

UKÄ noterar att de sex bifallsbesluten saknar beslutsmotiveringar. Mot bakgrund av att dessa beslut helt tillgodoser studenternas önskemål har ämbetet inga synpunkter på att besluten inte har motiverats (jfr prop. 2016/17:180 s. 321).

UKÄ konstaterar att ett av de granskade ärendena (KF2017/VO3/211) som innebar ett delvis avslag innehåller en motivering beträffande två av fyra kurser som omfattas av avslaget. För övriga två kurser finns ingen motivering. Beslutet i ärendet fattades den 13 december 2017 och omfattades därför av motiveringsskyldigheten i 20 § första stycket ÄFL. UKÄ finner att beslutet inte kan anses uppfylla kravet på motivering enligt bestämmelsen.

Det andra ärendet (KF2018/VO3/106) som utmynnade i delvis avslag på ansökan om tillgodoräknande innehåller inte någon motivering avseende den del av beslutet som innebar att tillgodoräknande inte beviljades. Beslutet fattades den 12 september 2018. UKÄ anser att motiveringen i beslutet inte uppfyller kraven i 32 § FL.

Det beslut som innebar fullt avslag på ansökan fattades den 12 december 2017 (KF2017/VO3/156). I motiveringen av beslutet anges att ansökan avslås då den sökande har lämnat återbud till kursen. UKÄ anser att motiveringen hade kunnat vara tydligare.

Ämbetet utgår från att högskolan ser över sina rutiner för motivering av beslut i tillgodoräknandearörenden.

Handläggningstider

Varje ärende där någon enskild är part ska enligt 7 § ÄFL handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Enligt 9 § FL ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Vad dessa krav på handläggningen mer konkret innebär är dock inte närmare reglerat. En bedömning får därför göras i varje enskilt fall av om kraven enligt bestämmelsen är uppfyllda. Vid denna bedömning får ärendenas karaktär beaktas, exempelvis kan ett tillgodoräknandearörende som kräver en mer omfattande utredning motivera en längre handläggningstid.

Högskolan har angett handläggningstiden för respektive ärende. UKÄ konstaterar att handläggningstiden för åtta av de tio ärendena understiger två månader, vilket UKÄ anser är positivt. I ett av ärendena var handläggningstiden 104 dagar, vilket framstår som för lång tid. I ett fall har handläggningstiden inte gått att avgöra, eftersom det saknas en dokumenterad ansökan från studenten i ärendet (KF2017/VO3/185, se ovan).

UKÄ noterar vidare att det av Konstfacks redovisning av stickproven framgår att högskolan i flera fall har dröjt med expedieringen av besluten i ärendena. Ämbetet erinrar om att av 7 § förordningen (2003:234) om tiden för tillhandahållande av domar och beslut, m.m. följer att beslut om tillgodoräknande ska tillhandahållas så snart som möjligt.

UKÄ konstaterar även att högskolan i flera ärenden dröjt med att registrera handlingar och att ansökningar i vissa fall ankomststämplats med ett senare datum än beslutsdatum.

UKÄ utgår från att lärosätet ser över sina rutiner.

Överklagandehänvisningar

För en redogörelse av den rättsliga regleringen, se avsnittet *Överklagande och klagomål* nedan.

UKÄ konstaterar att Konstfack inte lämnat någon överklagandehänvisning i de ärenden där ansökan om tillgodoräknande avslagits helt eller delvis. I det ärende där ansökan avslogs helt har högskolan i stället angett att beslut fattade inom uppdragsutbildning inte kan överklagas. UKÄ konstaterar att detta är korrekt (jämför Överklagandenämnden för högskolans beslut den 13 juni 2008, reg.nr. 41-398-08) och att högskolan därför haft fog för att inte lämna någon överklagandehänvisning med beslutet. När det gäller de ärenden som utmynnat i delvis avslag konstaterar UKÄ att högskolan dock borde ha lämnat överklagandehänvisning med besluten. Konstfack har anfört att ansökningsblanketten för tillgodoräknanden nyligen har uppdaterats för att säkerställa att en överklagandehänvisning alltid finns med vid ett eventuellt beslut om avslag. UKÄ utgår ifrån att högskolan även vidtar åtgärder för att tillse att överklagandehänvisning också lämnas i de fall då ansökningsblanketten inte används.

Studentinflytande

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna. Studenterna ska ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Detta framgår av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen (1992:1434) (HL).

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation (2 kap. 7 § HL). Om beslut kräver en bedömning av uppläggning, genomförande av eller kvalitet i utbildningen, eller om beslut kräver en bedömning av organisation av eller kvalitet i forskningen, ska besluten fattas av personer med vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Om sådana bedömningar ska göras av en grupp personer ska majoriteten av personerna i gruppen ha vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Styrelsen får dock besluta att en sådan majoritet inte behövs om det finns särskilda skäl. Det framgår av 2 kap. 6 § HL.

Av 2 kap. 14 § högskoleförordningen (1993:100) (HF) framgår följande om studentrepresentation. Om beslut ska fattas eller beredning genomföras av en enda person ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. Om beslut fattas av en grupp av personer enligt vad som anges i 2 kap. 6 § HL har studenterna rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter i en sådan grupp får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i gruppen. I övrigt beslutar en högskola själv om sådan rätt till representation för studenterna som avses i 2 kap. 7 § HL.

Av ESG standard 1.2 framgår bland annat att lärosätena ska ha processer för utformning och inrättande av utbildningar. Bland riktlinjerna för standarden nämns att utbildningarna ska utformas i dialog med studenterna, och att när de inrättas ska en formell process följas.

Utbildningarna ska granskas och revideras regelbundet i dialog med studenter och andra intressenter. Det framgår av riktlinjerna för standard 1.9 som handlar om kontinuerlig uppföljning och regelbunden granskning av utbildningarna.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om studentinflytande.

A. Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

A.1 Hur säkerställer lärosätet att reglerna om studentrepresentation följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument för hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Har lärosätet och studentkåren kommit överens om i vilka organ som studenterna ska vara representerade? Bifoga i så fall överenskommelsen. Om en sådan överenskommelse saknas, bifoga en lista över samtliga beredande och beslutande organ som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation.

A.3 Finns det organ där studenterna inte är representerade (och där beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation)? Om så är fallet, ange vilka dessa organ är och anledningen till att studenterna inte är representerade i dem.

B. Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Hur säkerställer lärosätet att denna regel följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument som gör klart för personalen hur den ska gå till väga för att informera och samråda med studentrepresentanter i god tid? Bifoga i så fall dokumentet.

Stickprov

UKÄ har också upplyst lärosätet om att ämbetet kommer att granska lärosätets åtgärder för att säkerställa studentinflytandet när beslut fattas eller beredning genomförs av en enda person.

UKÄ har upplyst lärosätet om att granskningen kommer att göras genom att UKÄ stickprovsvis väljer ut ett antal beslut och ställer frågor till lärosätet. UKÄ har bitt lärosätet att bifoga en lista över samtliga beslut som fattats av prefekt eller motsvarande befattningshavare under perioden 1 juli 2017–31 december 2018.

UKÄ har valt ut tio ärenden och bitt lärosätet att bifoga dokumentation i respektive ärende som visar hur lärosätet har säkerställt studentinflytandet. Om sådan dokumentation skulle saknas, har UKÄ bitt lärosätet att ange anledningen till det. För det fall information och samråd med studentrepresentant inte har skett enligt 2 kap. 14 § HF i ärendena, har UKÄ bitt lärosätet att ange anledningen till det.

Lärosätets svar

Konstfack har inkommit med följande dokument.

- *Arbetsordning och delegering av beslutanderätt vid Konstfack*
- *Utbildnings- och forskningsnämndens protokoll den 13 juni 2018*
- *Rektorsbeslut RÖ§26 den 18 juni 2018*
- *Rektorsbeslut RÖ§28 den 1 oktober 2013*
- *Rektorsbeslut RÖ§18 den 23 april 2013*
- *Rektorsbeslut RÖ§1 den 12 januari 2016*
- *Rektorsbeslut RÖ§50 den 19 december 2016*
- *Avtal mellan Konstfacks studentkår och Konstfack 1 juli 2016–30 juni 2019, dnr KF2016/VO1/75*
- *Rutinbeskrivning för beslut fattade i prefektärenden övrigt*
- *Rutinbeskrivning för beslut fattade i personalärenden*
- *PM för beslutsrutin*
- *Att skriva beslut*
- *Beslutsmallar för prefektärenden och förvaltningsärenden.*

Högskolan har anfört i huvudsak följande.

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Det finns flera styrdokument som tillsammans reglerar hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer på Konstfack.

Konstfacks *Arbetsordning och delegering av beslutanderätt* reglerar sammansättningen av varje beslutande och beredande organ som får sitt uppdrag direkt av högskolestyrelsen.

I arbetsordningen anges antalet ledamöter som ska utses bland studenter i lärosätets högskoleövergripande organ. För lärarutbildningens programråd och institutionernas ämnesråd specificeras inte antalet studeranderepresentanter. Det är rektor som på förslag av berörd institution fattar beslut om sammansättning samt namngivna representanter bland lärare och yrkesverksamma inför varje läsår. Av beslutet framgår även vilka representanter som utsetts bland studenterna.

Andra beredande och rådgivande organ såsom utskott regleras av särskilda beslut, där det framgår hur många studentrepresentanter som ska ingå. Dessa är:

- Forsknings- och forskarutbildningens utskott: en doktoranderepresentant
- Kvalitetsrådet: en studentrepresentant
- Stipendienämnden: en studentrepresentant
- Etiska rådet: två studentrepresentanter. Rådet är för närvarande ej aktivt.

Vid Konstfack finns fastställda processer för revidering och inrättande av utbildning. Institutionernas ämnesråd respektive programrådet för lärarutbildning ska vara beredande organ och lämna förslag till institutionens prefekt. Utbildnings- och forskningsnämnden, där studentrepresentanter ingår, fastställer utbildningsplaner. Kursplanerna fastställs av prefekt på delegation av utbildnings- och forskningsnämnden.

Konstfacks kvalitetssystem innehåller riktlinjer för övergripande kvalitetsarbete som inbegriper studenternas medverkan, däribland följande: ”För att stärka den kvalitetskultur som präglar Konstfacks utbildningar ska kvalitetssäkringsarbetet ske genom öppen dialog mellan högskolans olika verksamheter och med studenter.”

Inom ramen för det nya kvalitetssystemet genomförs återkommande utbildningsuppföljningar. Åren 2017 och 2018 berörde det totalt tio program och ett antal fristående kurser. Utbildningarna har redogjort för utbildnings- och forskningsnämnden hur de har säkerställt att studenternas röster beaktades i uppföljningsarbetet.

En uppföljning görs även av förvaltningen i samband med årsredovisning då varje institution ska redogöra för hur de arbetar för att stärka studentinflytande. Det framgår att en nära dialog mellan institutionerna och studenterna bidrar till att öka studenternas intresse till att medverka i ämnesrådets och programrådets arbete. Institutionen för bild- och slöjdpedagogik inrättade för ett antal år sedan ett prefektråd, för att tillsammans med studentrepresentanter behandla frågor som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Institutionen för konst och institutionen för konsthantverk har nyligen inrättat motsvarande organ. Vid institutionen för design, inredningsarkitektur och visuell kommunikation medverkar studentrepresentanter vid lärarmöten en gång i månaden.

Som det framgår av arbetsordningen finns studentrepresentanter invalda i lärarförslagsnämnden. Utöver det finns alltid en studentrepresentant från utbildningarna i konst närvarande i lärarförslagsnämnden när en lektor eller professor ska rekryteras till institutionen för konst. Institutionen för konsthantverk har studentrepresentanter i rekryteringsgruppen vid rekrytering av adjunkter.

Utbildningsutvärderingar med externa bedömare påbörjas våren 2019. Metoden är beslutad av utbildnings- och forskningsnämnden och reglerar att det i bedömargruppen ska ingå en student från ett annat utbildningsprogram.

Det nuvarande treåriga avtalet med Konstfacks studentkår tecknades 2016. Avtalet gäller fram till 30 juni 2019 då det avses att förnyas. Av avtalet framgår vilka grupper och organ som studenterna får ersättning för att delta i. Det har dock inrättats ett nytt utskott, forsknings- och forskarutbildningens utskott, efter undertecknande av avtalet. Detta kommer att läggas till i kommande avtal.

Studentkåren finns inte representerad i personalansvarsnämnden, eftersom dess sammansättning regleras för hela den statliga verksamheten.

Studenterna erbjuds plats i alla andra organ där beslut fattas eller beredning sker. Studentkåren har dock emellanåt svårt att fylla platser. Det senaste året har utbildnings- och forskningsnämnden endast haft två studentrepresentanter i stället för tre. Arbetsmiljökommittén har periodvis saknat studentrepresentation under de senaste två åren. Ökat fokus på studenternas studiesituation – och aktiv uppvaktning – resulterade i att en representant ingår sedan hösten 2018.

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Det finns upprättade rutinbeskrivningar för prefektbeslut och förvaltningsbeslut.

För alla beslut som tas av en enda person finns beslutsmallar. Mallarna innehåller en ruta som ska kryssas om beslutet har föranletts av samverkan med studentrepresentant, för att säkerställa att 2 kap. 7 § HL har följts. Vid en översyn våren 2018 framgick att mallarna hade använts på olika sätt av institutionerna, vilket i vissa fall ledde till oklarhet om samråd med studentrepresentanter hade skett. Beredande handläggare, sekreterare och förvaltningschef, har diskuterat hur mallen ska avspegla ärendegången på ett korrekt sätt och mallen har därefter uppdaterats.

Studentrepresentanter kallas till alla institutioners prefektbeslutsmöten. Kallelsen, tillsammans med beslutsförslag, skickas ut till studentrepresentanterna en vecka i förväg. Inför beslut som tas av förvaltningschef eller chef för utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen skickas beslutsförslaget till studentkåren en vecka i förväg.

För prefektbeslut som gäller kursplaner medverkar studentrepresentanter alltid i beredning via institutionernas ämnesråd respektive programrådet för lärarutbildning.

Stickprov

Högskolan har kommit in med de begärda stickproven.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Studenterna har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom ett lärosäte, om organets verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. För att säkerställa de bästa förutsättningarna för studentinflytande bör lärosätena ha fastlagda principer för hur inflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet. Detta anges i propositionen *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande*.¹

Högskolan har svarat att man har flera styrdokument som tillsammans reglerar hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer på Konstfack och att det finns ett avtal mellan lärosätet och studentkåren om hur samarbetet ska genomföras. Högskolan har också bifogat dokumenten. UKÄ konstaterar att högskolan har regler som syftar till att säkerställa hur studenter ska ges möjlighet till inflytande i frågor som rör utbildning eller studenternas situation. Det finns även ett avtal och en överenskommelse mellan högskolan och studentkårerna om hur samarbetet ska ske. Efter genomgång av dokumenten bedömer UKÄ att högskolan har förutsättningar för att säkerställa att reglerna om studentrepresentation följs på alla nivåer i enlighet med vad som uttalats i propositionen *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande*.²

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Högskoleförfattningarnas bestämmelser ger även studentrepresentanterna rätt till information och samråd när en person vid lärosätet bereder eller fattar beslut som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Syftet med regeln om samråd med studentrepresentanter är att garantera studenternas inflytande när ärenden inte hanteras i någon grupp, utan bereds eller beslutas av en ensam befattningshavare. Det är ledningarna för lärosätena som ansvarar för att de har rutiner för hur samrådet med studentrepresentanter ska gå till i sådana fall. UKÄ anser att lärosätena i samverkan med studentkåren bör ta fram rutiner eller riktlinjer för att säkerställa att även enskilda befattningshavare samråder med studentrepresentanter i god tid före slutförandet av beredningen eller före beslutet. Om det finns utrymme för anteckningar om samråd på lärosätenas beslutsblanketter, är risken mindre för att samrådet glöms bort.³

UKÄ noterar att av Konstfacks arbetsordning under avsnittet 3. *Former för beslutsfattande* framgår att det ska framgå av högskolans beslut om samråd har skett med studentkåren inför beslutet. Ämbetet konstaterar vidare att lärosätet har olika rutinbeskrivningar för beslut som fattas av en enda person. Rutinbeskrivningen för beslut fattade av UFA-chef anger att då underlaget är färdigt ska det skickas på remiss till övriga parter som då får möjlighet att lämna synpunkter på beslutet. Av beskrivningen framgår vidare att alla parter bör få en vecka på sig att skriftligen lämna sina synpunkter. I rutinen är studentkåren angiven som remissinstans. UKÄ finner att det beskrivna förfarandet får anses uppfylla kraven på information och samråd i god tid före beslut. Några formuleringar som liknar den som återfinns i rutinbeskrivningen för beslut fattade av UFA-chef återfinns emellertid inte i övriga rutinbeskrivningar.

1 Prop. 2008/09:154 *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande*, s. 41.

2 Prop. 2008/09:154 *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande*, s. 41.

3 Högskolans regler i praktiken – erfarenheter från Högskoleverkets tillsynsbesök 1998–2012, s. 11.

UKÄ anser att det är önskvärt med motsvarande formuleringar i övriga rutinbeskrivningar för sådana fall av beslutsfattande då studenterna har rätt till studentinflytande. Av beslutsmallarna framgår att de gäller för beslut som fattas av prefekt, UFA-chef, förvaltningschef och ekonomichef. UKÄ vill dock framhålla att regeln i 2 kap. 14 § andra stycket HF även gäller för andra befattningshavare, exempelvis rektor.

UKÄ noterar vidare att högskolan inte har några styrdokument som tillgodoser kravet på informations- och samrådsskyldighet vid slutförande av beredning.

UKÄ anser sammanfattningsvis att högskolans styrdokument för studentinflytande bör förtydligas och vidareutvecklas i syfte att säkerställa att bestämmelsen i 2 kap. 14 § andra stycket HF tillämpas på ett korrekt sätt. UKÄ utgår från att högskolan vidtar de åtgärder som behövs.

Stickprov

Konstfack har angett att studentrepresentation har saknats helt i sju av tio stickprov.

Fyra av de aktuella fallen gäller fastställande av urvalskriterier (DIV§11 2017-12-06), rutiner för hantering av omprövning och rättelse av betygsbeslut (IBIS 1 2018-01-18), fastställande av VFU-perioder läsåret 2018/19 (IBIS 11 2018-04-27) samt tillbaka-dragande av kursplan (KHV02 2018-05-22). Som skäl för att studentrepresentation saknats i dessa fall har högskolan i huvudsak angett att beslutet varit ett administrativt beslut eller att det inte bedömdes ha påverkan på utbildningen eller studenternas situation. UKÄ bedömer dock att det är fråga om beslut som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation och som därmed omfattas av reglerna om studentinflytande. UKÄ vill därför framhålla vikten av att högskolan vidtar åtgärder för att förbättra studentinflytandet i dessa typer av ärenden.

Två fall där studentrepresentation saknats helt gäller fastställande av examinatorslistor höstterminen 2018 (DIV§11 2018-09-05) och uppdrag som biträdande prefekt (KONSTP5 2018-09-17). UKÄ har inte tidigare haft anledning att ta ställning till den närmare omfattningen av studenternas rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation enligt 2 kap. 7 § HL och 2 kap. 14 § andra stycket HF. UKÄ anser att denna bedömning bör göras utifrån ett bredare underlag och avser därför att utreda frågan vidare i annat sammanhang, för att ge fler lärosäten och studentorganisationer möjlighet att lämna synpunkter. UKÄ uttalar sig därför inte vidare om de aktuella besluten.

I det sista fallet där högskolan har angett att studentrepresentation saknats gäller fastställande av valbara moduler för master läsåret 2017/18 (KO5 2017-08-30). Högskolan har framfört att studentrepresentanten hade kallats till beslutsmötet men inte var närvarande vid beslutet. Det framgår dock inte att studenterna har fått del av något underlag inför beslutsmötet, varför det inte kan anses ha framkommit att kravet på information eller samråd inför beslut enligt 2 kap. 14 § andra stycket HF är uppfyllt i detta fall.

När det gäller övriga tre fall har Konstfack i ett av dessa, som gällt fastställande av två kursplaner (IBIS 6 2018-03-27), angett att skälet till att representation inte funnits vid fastställandet av den ena kursplanen varit att beslutet var ett formaliabeslut. UKÄ har inga synpunkter på att information inte lämnats och samråd inte skett i denna del. För den del av beslutet som gäller fastställande av den andra kursplanen har

högskolan angett att kursplanen beretts i programrådet för lärarutbildning, där studentrepresentation finns. Samma skäl har anförts för ett annat stickprov som gällt fastställande av kursplaner och litteraturlistor (IBIS 15 2017-12-15). UKÄ konstaterar att samråd och information enligt 2 kap. 14 § HF inte har skett i dessa fall. Ämbetet förutsätter att lärosätet vidtar åtgärder så att detta inte upprepas.

Slutligen har Konstfack angett att studentinflytande skett i ett ärende (KO1 2018-01-31) som gäller fastställande av fristående kurser för läsåret 2018/19. UKÄ bedömer att det är fråga om beslut som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation och som därmed omfattas av reglerna om studentinflytande. Av stickprovet framgår dock endast att en studentrepresentant var närvarande vid beslutstillfället. Det framgår inte att studenterna har fått del av något underlag inför beslutsmötet, varför det inte kan anses ha framkommit att kravet på information eller samråd inför beslut enligt 2 kap. 14 § andra stycket HF är uppfyllt i detta fall. UKÄ utgår från att lärosätet ser över sina rutiner.

Kurs- och utbildningsplaner

Bakgrund

All utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser. Kurser får sammanföras till utbildningsprogram. För varje kurs ska det finnas en kursplan och i den ska följande anges: kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och övriga föreskrifter som behövs. För ett utbildningsprogram ska det finnas en utbildningsplan. I utbildningsplanen ska anges vilka kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 13–17 §§ högskoleförordningen (1993:100) (HF).

Före den 1 januari 2011 innehöll högskoleförordningen mer detaljerade krav på innehållet i kurs- och utbildningsplanerna. Planerna skulle utöver nuvarande krav även ange bland annat när planen eller en ändring av den skulle börja gälla och de övergångsbestämmelser som behövdes.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) fastställde med anledning av avregleringen 2011 rekommendationer om bland annat innehållet i kurs- och utbildningsplaner för sina medlemmar, REK 2011:1, dnr 10/118. De uppgifter som högskolorna tidigare varit skyldiga att skriva in i sina kurs- och utbildningsplaner rekommenderade SUHF även borde ingå i planerna efter förordningsändringen.

Kursplaner och utbildningsplaner är grundläggande styrdokument för ett lärosäte och viktiga i såväl pedagogiskt som rättsligt hänseende.

De regler som anges i kurs- och utbildningsplaner är föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. regeringsformen. Reglerna i planerna är alltså av samma karaktär som lagar beslutade av riksdagen och förordningar beslutade av regeringen. Det innebär att reglerna är bindande, gäller generellt och måste följas av såväl lärosätens personal som studenter.

I ESG standard 1.2 om utformning och inrättande av utbildningar anges bland annat att lärosätena ska ha processer för utformningen och inrättandet av utbildningar. Den examen som en utbildning leder till ska vara tydligt specificerad. Av riktlinjerna till standarden framgår bland annat att utbildningarna ska innehålla uppgifter om studenternas förväntade arbetsinsats, till exempel uttryckt i ECTS.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om kurs- och utbildningsplaner.

1. Har lärosätet beslutat om egna regler för vad kurs- och utbildningsplaner ska innehålla utöver vad som anges i högskoleförordningen? Bifoga i så fall dessa regler.
2. Hur har beslut om fastställande av kurs- och utbildningsplaner delegerats inom lärosätet? Bifoga arbetsordningen.
3. Hur säkerställer lärosätets ledning att kursplaner och utbildningsplaner innehåller de uppgifter som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler?

UKÄ har upplyst lärosätet om att granskningen kommer att göras genom att UKÄ stickprovsvis väljer ut ett antal kurser och program, för att undersöka hur lärosätet följer bestämmelserna om kurs- och utbildningsplaner för de utvalda kurserna och programmen. Lärosätet ombads att bifoga listor över samtliga kurser som genomfördes under höstterminen 2017, vårterminen 2018 och höstterminen 2018 samt samtliga utbildningsprogram där studenter antogs under höstterminen 2017, vårterminen 2018 och höstterminen 2018.

Utifrån lärosätets listor har UKÄ valt ut tio kurser och fem program.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse att

- planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startar,
- tidpunkt för ikraftträdande anges i planerna,
- planerna innehåller det som anges i HF och eventuella lokala regler,
- det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till, och att
- examinationsformerna regleras tydligt i kursplanerna.

Lärosätets svar

Konstfack har bifogat följande dokument.

- *Riktlinjer för arbete med kursplaner vid Konstfack* (bilaga till UFN-protokoll 2018:2)
- *Mall för kursplan* (bilaga till UFA-beslut 2016-04-05)
- *Mall för utbildningsplan* (bilaga till UFA-beslut 2018-07-04)
- *Arbetsordning och delegering av beslutanderätt vid Konstfack* (fastställd 2016-05-17, senast reviderad 2018-05-22)
- *Rektors delegation samt vidaredelegationer* (bilaga till RÖ§1, 2017-01-03)
- *Konstfacks kvalitetssystem för utbildning på grund- och avancerad nivå* (bilaga till RÖ§50, 2016-12-19)
- *Förändrade beslutsprocesser, utbildning* (bilaga 1 till rektorsbeslut RÖ§1, 2016)
- *Riktlinjer för inrättande, uppföljning och avvecklande av huvudområde och utbildning vid Konstfack* (bilaga 1, KU-protokoll 2015:15).

Konstfack har anfört i huvudsak följande.

Konstfack har riktlinjer för arbete med kursplaner. Konstfack har även mallar som bestämmer det huvudsakliga innehållet (rubriker) för kurs- och utbildningsplaner.

Den senaste versionen av mallen för kursplan har införts successivt från år 2016. Majoriteten av kurserna är upprättade i den senaste mallen, men den införs fortfarande löpande när beslut om en ny kursplan fattas, alternativt då en kursplan revideras.

Mallen för utbildningsplaner, har införts successivt sedan 2014 i samband med att utbildningsplaner har reviderats, alternativt då beslut om ny utbildning fattats. Konstfack har uppmärksammat att viss information som ESG standard 1.2 kräver (att den examen som utbildningen leder till är tydligt specificerad) har saknats i de utbildningsplaner som var beslutade i en äldre version av utbildningsplansmall. Inför höstterminen 2019 har Konstfack säkerställt att samtliga programs utbildningsplaner innehåller den information som regleras av den senast beslutade mallen.

Beslut om utbildningsplaner fattas av utbildnings- och forskningsnämnden i enlighet med Konstfacks arbetsordning och delegering av beslutanderätt. Utbildnings- och forskningsnämnden har även ansvar för kursplanerna, men har delegerat beslut om kursplaner vidare till prefekt på institution (*Rektors delegation samt vidaredelegationer*).

Innehållet i kursplaner och utbildningsplaner säkerställs genom fastställda riktlinjer och processer. Rektor har beslutat om Konstfacks kvalitetssystem för utbildning på grund- och avancerad nivå. Syftet är att fastställa riktlinjer för kvalitetsarbete som dels säkerställer att interna och externa kvalitetskrav uppfylls (kvalitetssäkring), dels stödjer kontinuerlig kvalitetsutveckling. Konstfacks kvalitetssystem grundar sig på ESG i enlighet med det nationella kvalitetssäkringssystemet.

I avsnittet gällande kvalitetssäkringsprocesser och kursdokumentation fastslås att kursdokumentation ska vara tydlig och ändamålsenlig. Huvudansvarig för genomförande är institutionerna och utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen står för stöd, uppföljning och utveckling.

Rektor har beslutat om dokumentation som stöder processen (*Förändrade beslutsprocesser, utbildning*). Processerna tydliggör utbildnings- och forskningsnämndens övergripande ansvar för kvalitet i utbildningen, säkrar att kvalitetsgranskning sker inför varje beslut, samt tydliggör ämnesrådets/lärarens beredningsansvar.

Utbildnings- och forskningsnämnden (tidigare KU-nämnden) har beslutat om dokumentation som stöder processen för utbildningsplaner och tydliggör innehållet i kursplaner (*Riktlinjer för arbete med kursplaner vid Konstfack* och *Riktlinjer för inrättande, uppföljning och avvecklande av huvudområde och utbildning vid Konstfack*).

Chefen för utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen har beslutat om dokumentation som stöd för innehållet i kurs- och utbildningsplaner (*Mall för kursplan* och *Mall för utbildningsplan*). Mallarna ska säkerställa att den information som förordningen kräver finns med. De utgår även från SUHF:s rekommendationer om kursplaner, utbildningsplaner och betygssystem (REK 2011:11) och ESG standard 1.2.

I enlighet med processerna för inrättande och revidering av utbildning sker beredning av utbildningsplaner på institutionerna i samråd med handläggare på utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen, för att säkerställa att de möter formaliakraven samt att de innehåller tillräcklig och korrekt information, innan beslut föredras i utbildnings- och forskningsnämnden.

Beredning av kursplaner görs i ämnesråden av lärare, med stöd från handläggare på institutionen. Handläggaren på institutionen granskar kursplaner för att säkerställa att de innehåller tillräcklig och korrekt information, innan de föredras för beslutsfattande prefekt. Handläggare på utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen erbjuder stöd i det arbetet, samt utför en årlig granskning i form av stickprov som syftar till att säkra att kursplanerna innehåller korrekta uppgifter.

Konstfack har påbörjat ett arbete med att vidareutveckla den högskolepedagogiska utbildningen. Moment som rör program och kursers innehåll samt hur man skapar

tydlig och lagenlig kursdokumentation, ingår som del av utbildningen som genomfördes för nya lärare hösten 2018.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Konstfack har kommit in med de begärda tio kursplanerna och fem utbildningsplanerna.

Av Konstfacks svar framgår att fyra kursplaner (B18237, DKM001, GITEO3 och IDM208) inte ingår i högskolans nuvarande utbildningsutbud. Kurstillfällen för dessa fyra kurser fanns dock inom perioden för granskning eftersom respektive kurs har en omregistrerad student som läser för att slutföra sina studier.

Planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startat

Regler i kursplaner och utbildningsplaner syftar bland annat till att informera om vad som gäller för en kurs respektive ett program. Av högskoleförordningen framgår att kraven på särskild behörighet ska anges i kurs- och utbildningsplaner. Utgångspunkten är därför att kursplaner och utbildningsplaner ska beslutas och finnas tillgängliga i god tid innan utbildningen startar, men några regler för när planerna ska vara beslutade finns inte.

För att få ett bredare underlag vid bedömningen av om kurs- och utbildningsplaner är beslutade och finns tillgängliga i god tid innan utbildningen startar har UKÄ skickat en remiss till samtliga universitet och högskolor med statlig huvudman samt till Sveriges förenade studentkårer (SFS). UKÄ har därefter redogjort för sitt ställningstagande i en tillsynspromemoria (reg.nr 32-00481-17). I promemorian anger UKÄ bland annat följande.

”UKÄ konstaterar att en stor majoritet av remissinstanserna anser att kursplaner för fristående kurser samt utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för studenterna senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan. UKÄ delar denna uppfattning och menar att detta är en viktig rättssäkerhetsfråga för studenterna, särskilt vad gäller den särskilda behörigheten och urvalsreglerna till utbildningen, men även för att studenterna ska få kunskap om innehållet i den utbildning de anmäler sig till. UKÄ gör därför bedömningen att kursplaner för fristående kurser och utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för studenterna senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan.

Vad gäller kurser som ingår i ett program har några remissinstanser påpekat att utbildningsprogram ofta sträcker sig över flera år och att det därför i vissa situationer kan finnas behov av att revidera kursplanen för de kurser som ingår i programmet. Vissa remissinstanser har egna riktlinjer om att kursplaner för kurser inom program ska vara fastställda senast två månader innan kursstart, en synpunkt som även framförts av Myndigheten för tillgängliga medier. UKÄ anser att viss flexibilitet bör kunna medges vad gäller till exempel kursinnehåll och kurslitteratur för kurser inom program, om det av kvalitetsskäl konstateras ett behov av revidering av kursen. UKÄ anser mot denna bakgrund att det bör vara möjligt att fastställa revideringar av detta slag senast åtta veckor innan kursstart. Även beträffande kurser inom ett program kan det dock vara aktuellt att beakta de rättssäkerhetsaspekter som gör sig gällande i frågor om behörighet och urval till kurserna. Detta talar för att revideringar av kursplanernas föreskrifter i sådana frågor kan behöva fastställas och göras tillgängliga för studenterna tidigare än åtta veckor innan kursstart. Vad som då kan anses som en lämplig tidpunkt beror bland annat på när på året kursen startar, varför frågan om god tid innan kursstart får avgöras från fall till fall.”

I Konstfacks riktlinjer för arbete med kursplaner anges följande.

”Kom ihåg att kursplaner och utbildningsplaner är juridiskt bindande dokument och ska vara klara innan studenten antas. Det innebär att revideringar av kursplaner måste ske sex till tio månader innan kursen ges. Vid revideringar som påverkar utbildningsplanen är processen längre och beslut tas cirka ett år innan utbildningen startar.”

Som framgår ovan anser UKÄ att kursplaner för fristående kurser och utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för studenterna senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan. UKÄ anser att det enligt Konstfacks riktlinjer är oklart när högskolan anser att kurs- och utbildningsplaner ska vara fastställda. Ämbetet förutsätter att Konstfack ser över riktlinjerna i detta avseende.

UKÄ har granskat om de inskickade kurs- och utbildningsplanerna har fastställts i god tid. Vid granskningen har UKÄ utgått från det fastställsedatum, alternativt datum för revidering, som anges i kurs- och utbildningsplanen. Bedömningen har skett i förhållande till antagningen till höstterminen 2017, vårterminen 2018 och höstterminen 2018.

UKÄ konstaterar att samtliga tio granskade kursplaner och fem granskade utbildningsplaner har fastställts eller reviderats i god tid innan utbildningen startade.

I Konstfacks riktlinjer för arbete med kursplaner anges följande om litteraturlistan.

”Litteraturlistorna kan behöva revideras oftare än kursplanen för att hålla sig à jour med aktuell forskning och ämnesutveckling. Kurslitteraturen kan revideras i samband med att kursbeskrivningen tas fram. I så fall ska dock litteraturlistan beslutas av prefekten som bilaga till kursplan. [...] Senast två veckor före kursstart (tidigare om litteraturen måste läsas in för student med funktionsnedsättning).”

Som framgår ovan anser UKÄ att viss flexibilitet bör kunna medges vad gäller kurslitteratur för kurser inom program och att det därför bör vara möjligt att fastställa revideringar av detta slag senast åtta veckor innan kursstart. Konstfack anger dock i sina riktlinjer att en revidering av kurslitteraturen kan ske senast två veckor före kursstart. UKÄ noterar även att det i två av de granskade kursplanerna (IAK315 och MDE206) anges att eventuell litteraturlista redovisas som bilaga till kursplanen och meddelas senast tre veckor innan kursstart. UKÄ förutsätter att Konstfack ser över riktlinjerna i detta avseende, samt vidtar de åtgärder som behövs för att säkerställa att litteraturlistan, om den utgör en bilaga till kursplanen, framöver fastställs i god tid.

Tidpunkt för när planerna börjar gälla

UKÄ instämmer i SUHF:s rekommendationer om att det i kurs- och utbildningsplaner bör anges när planen eller ändringen av den börjar gälla, såsom det tidigare också krävdes enligt högskoleförordningen (före den 1 januari 2011).

UKÄ noterar att det av Konstfacks riktlinjer för arbete med kursplaner framgår att det i kursplanen ska anges när planen börjar gälla och om den ersätter en tidigare fastställt kursplan. UKÄ noterar vidare att det enligt mallen för kursplan ska anges när planen gäller från (VT/HT år), samt att det enligt mallen för utbildningsplan ska anges att planen gäller studenter antagna fr.o.m. höstterminen ÅRÅR.

Av de tio kursplaner som granskats konstaterar UKÄ att det i nio kursplaner anges när planerna ursprungligen börjar gälla. I en kursplan (B18237) anges när den ursprungligen beslutades, men inte när kursplanen började gälla. Därutöver konstaterar UKÄ att det i två kursplaner (B18237 och IAK315) inte anges när en revidering börjar gälla.

Av de fem utbildningsplaner som granskats konstaterar UKÄ att det i samtliga fem utbildningsplaner anges när planerna ursprungligen börjar gälla, men att det i två utbildningsplaner (KID10 och KKO10) inte anges när en revidering börjar gälla.

Mot bakgrund av ovanstående anser UKÄ att Konstfack bör vidta åtgärder för att säkerställa att det framöver av kurs- och utbildningsplaner framgår när planen ursprungligen börjar gälla samt när en revidering börjar gälla.

Planerna innehåller det som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler

I en kursplan ska anges kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och de övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 15 § HF.

UKÄ konstaterar att nio av de tio granskade kursplanerna innehåller det som krävs enligt 6 kap. 15 § HF. Som framgår nedan har UKÄ synpunkter på att en kursplan (B18237) inte följer kraven i högskoleförordningen. Vidare har UKÄ synpunkter på att en kursplan (IDM208), som visserligen följer kraven i högskoleförordningen, är skriven på engelska.

Vad gäller kursplanen för *Konstvetenskap* (B18237) noterar UKÄ att den inte fullt ut uppfyller nuvarande krav i högskoleförordningen på vad en kursplan ska innehålla. UKÄ noterar även att den inte är utformad i enlighet med Konstfacks riktlinjer och mall för kursplaner. I den aktuella kursplanen anges att den beslutades den 9 maj 2001 och reviderades den 21 maj 2003. Konstfack har uppgett att kursplanen avser en kurs som inte ingår i Konstfacks nuvarande utbildningsutbud. UKÄ förutsätter därför att Konstfack ser över och uppdaterar innehållet i den aktuella kursplanen om kursen återigen ska ingå i Konstfacks utbildningsutbud.

UKÄ noterar att kursplanen för *Examensarbete* (IDM208) är skriven på engelska. Av språklagen (2009:600) följer att föreskrifter utfärdade av en svensk myndighet ska vara avfattade på svenska. UKÄ konstaterar därför att kursplaner måste vara avfattade på svenska. UKÄ noterar att det av Konstfacks nuvarande riktlinjer för arbete med kursplaner framgår att kursplanen enligt språklagen alltid ska finnas och fastställas på svenska, även om kursen endast ges på engelska. I den aktuella kursplanen anges att den beslutades den 11 oktober 2012 och gäller från och med höstterminen 2012. Konstfack har uppgett att kursplanen avser en kurs som inte ingår i Konstfacks nuvarande utbildningsutbud. UKÄ förutsätter därför att Konstfack uppdaterar och fastställer den aktuella kursplanen på svenska om kursen återigen ska ingå i Konstfacks utbildningsutbud.

I utbildningsplanen ska anges de kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 17 § HF.

UKÄ konstaterar att de fem granskade utbildningsplanerna innehåller det som krävs enligt 6 kap. 17 § HF.

UKÄ finner därmed att merparten av de granskade kurs- och utbildningsplanerna följer högskoleförordningens regler och Konstfacks egna riktlinjer och mallar, samt att riktlinjerna och mallarna i huvudsak motsvarar SUHF:s rekommendationer. Som angetts ovan förutsätter UKÄ dock att Konstfack ser över och uppdaterar innehållet i två kursplaner (B18237 och IDM208) om de aktuella kurserna återigen ska ingå i Konstfacks utbildningsutbud.

Det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till

Enligt 6 kap. 17 § HF ska det i utbildningsplanen anges de övriga föreskrifter som behövs. I ESG standard 1.2 om utformning och inrättade av utbildningar anges bland annat att den examen som en utbildning leder till ska vara specificerad.

UKÄ konstaterar att det i samtliga fem granskade utbildningsplanerna anges vilken examen utbildningen leder till.

Examinationsformerna ska regleras tydligt i kursplanerna

Enligt 6 kap. 15 § HF ska formerna för bedömningen av studenternas prestationer anges i kursplanen. Regler i kursplaner om bland annat examinationsform utgör grunden för examinatorns myndighetsutövning, när hon eller han fattar beslut om betyg. Reglerna har också till syfte att informera studenten om vad som gäller för en särskild kurs. Mot denna bakgrund är det viktigt att kursplanens regler om examinationsformer är tydliga.

I Konstfacks riktlinjer för arbete med kursplaner anges följande om former för examination.

”Enligt högskoleförordningen ska kursplanen innehålla formerna för bedömning av studenternas prestationer. Det räcker alltså inte att ange detta i kursbeskrivningen. Däremot kan kursbeskrivningen specificera hur en examination ska genomföras.

För en kurs kan det finnas flera examinationsformer. Exempel i kursplan; ange om examination sker via skriftlig uppgift, gestaltande arbete, muntligt, löpande, osv.

Examination kan konkretiseras i kursbeskrivningen. Exempel i kursbeskrivning; skriftlig uppgift på max fem sidor, utställning av gestaltande arbete med muntlig presentation, opponering på ett annat arbete, osv.”

UKÄ har granskat examinationsformerna i de tio utvalda kursplanerna och bedömer att alla utom en uppfyller kravet i högskoleförordningen på att formerna för att bedöma studenternas prestationer ska anges i kursplanerna, samt följer Konstfacks egna riktlinjer för arbete med kursplaner.

I kursplanen för *Konstvetenskap* (B18237) anges under rubriken examination att formerna för bedömning av studenternas arbete och lärande ska relateras till målen och beslutas av ansvarig lärare i samråd med studenterna i anslutning till kursstarten. UKÄ konstaterar att detta inte uppfyller kravet i högskoleförordningen på att formerna för att bedöma studenternas prestationer ska anges i kursplanerna. UKÄ

noterar dock att kursplanen beslutades den 9 maj 2001 och reviderades den 21 maj 2003, samt att Konstfack har uppgett att kursen inte ingår i Konstfacks nuvarande utbildningsutbud. UKÄ förutsätter därför att Konstfack ser över och uppdaterar den aktuella kursplanen om kursen återigen ska ingå i Konstfacks utbildningsutbud.

Kursvärderingar

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Det framgår bland annat av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen (1992:1434) (HL).

Lärosätet ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av lärosätet. Lärosätet ska sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna. Det framgår av 1 kap. 14 § högskoleförordningen (1993:100) (HF).

I ESG standard 1.9 anges följande. Lärosätet ska kontinuerligt följa upp och regelbundet granska utbildningarna för att säkerställa att studenterna uppnår uppsatta mål och att utbildningarna motsvarar studenternas och samhällets behov. Granskningarna ska leda till kontinuerlig förbättring av utbildningarna. Åtgärder som planeras eller genomförs till följd av en granskning ska kommuniceras till samtliga berörda.

Av riktlinjerna till standard 1.9 framgår att regelbunden uppföljning, granskning och revidering av utbildningarna innefattar utvärdering av bland annat studenternas förväntningar, behov och nöjdhet när det gäller utbildningen.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om kursvärderingar.

A. Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

A.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att kursvärderingar genomförs och sammanställs? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om kursvärderingar som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Genomför lärosätet kursvärderingar för verksamhetsförlagda kurser?

A.3 Genomför lärosätet kursvärderingar för examensarbetskurser?

B. Information om resultatet och eventuella beslut om åtgärder

B.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att studenterna informeras om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingar? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om information om resultat som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

B.2 Redogör för hur studenterna som utvärderat kursen informeras om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Redogör för hur studenterna ges samma information i samband med kursstarten.

B.3 Redogör för hur resultaten hålls tillgängliga för studenterna.

C. Utveckling av utbildningar

Syftet med kursvärderingarna är att de ska leda till förbättringar och utveckling av utbildningarna. Ge om möjligt exempel där studenternas erfarenheter och synpunkter lett till åtgärder för kursens utveckling och förbättring.

Stickprov

UKÄ har informerat om att avsikten är att stickprovsvis undersöka hur lärosätet har följt reglerna om kursvärderingar för de kurser som genomfördes under höstterminen 2017, vårterminen 2018 och höstterminen 2018 och att UKÄ därför kommer att välja ut ett antal kurser och be lärosätet redogöra för hur reglerna har följts för dessa kurser.

UKÄ har därefter informerat lärosätet om att granskningen kommer att avse de tio kurser som valts ut i frågan om kurs- och utbildningsplaner.

UKÄ har bett lärosätet bifoga sammanställningar av kursvärderingar för de tio kurserna. UKÄ har även bett lärosätet redogöra för hur reglerna om kursvärderingar har följts för de tio kurserna genom att svara på

- om resultat och eventuella beslut om åtgärder saknas för någon kurs, och i så fall ge en förklaring till det,
- hur lärosätet har informerat om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingarna samt vilka studenter som informerats,
- hur resultaten har hållits tillgängliga för studenterna.

Lärosätets svar

Konstfack har bifogat följande dokument.

- *Projektrapport – utveckling av kursvärdringsprocessen vid Konstfack* (UFA Utvecklingsprojekt i VP 16/17, 2016-09-27)
- *Kursutveckling på Konstfack – process och riktlinjer för kursutvärdering* (bilaga till RÖ§49, 2016-12-19)
- *Konstfacks kvalitetssystem för utbildning på grund- och avancerad nivå* (bilaga till RÖ§50, 2016-12-19).

Konstfack har anfört i huvudsak följande.

Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

Under 2016 genomfördes ett utvecklingsprojekt på Konstfack med syfte att säkerställa att studenternas synpunkter tas tillvara och bidrar till utvecklingen av utbildningen (*Projektrapport – utveckling av kursvärdringsprocessen vid Konstfack*). På sikt förväntas projektets resultat leda till ökat engagemang hos studenterna och därmed högre svarsfrekvens på kursvärderingarna.

Projektrapporten visade att svarsfrekvensen var låg, vilket ansågs kunna vara en konsekvens av att studenterna upplevde frågorna som delvis irrelevanta. Det faktum att många kurser baseras på individuella projekt kunde också vara en orsak till låg svarsfrekvens. Hur enkäternas resultat återkopplades till studenterna och användes för kursutveckling var ofta oklart. De fastställda rutiner som fanns på Konstfack för kursutvärdering behövde därför ses över för att säkerställa hela processen, från insamling till analys och omhändertagande av resultat.

Det nya styrdokumentet (*Kursutveckling på Konstfack – process och riktlinjer för kursutvärdering*) fastställer en övergripande process för hantering av kursvärdering. Processen ska säkerställa insamling av kursvärdering, återkoppling av resultat, analys och omhändertagande (åtgärder vid behov). Den övergripande processen är anpassad till Konstfacks olika utbildningars behov och möjliggör vissa lokala tillämpningar. I styrdokumentet föreslås underlag till enkätfrågor. Frågorna ska ha relevans för fortsatt kursutveckling och i viss mån vara möjliga att aggregera på högskolenivå för att stödja utbildningsuppföljningar.

För att stödja implementering på programnivå genomförde utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen informationsinsatser och en workshop på institutionerna med såväl undervisande som administrativ personal under läsåret 2016/17. I det digitala verktyget SUNET Survey, som används som systemstöd för kursvärderingar, skapades en enkätmall gemensam för alla utbildningar. Enkätmallen gav möjlighet för institutionerna att, för varje kurs och vid behov, komplettera det obligatoriska frågebatteriet med unika frågor.

Implementeringen av de nya riktlinjerna följdes upp under år 2018. Enligt riktlinjerna ska sammanställningen av de digitala enkätsvaren alltid publiceras på Konstfacks intranät, så att den hålls tillgänglig för studenterna. Publiceringen kontrollerades via stickprov. Våren 2017 kontrollerades även genomförande, svarsfrekvens och publicering för alla examensarbetskurser och verksamhetsförlagda kurser. I båda fallen har resultatet kommunicerats till institutionerna och i förekommande fall har brister påpekats, vilket lett till tydliga förbättringar.

Implementeringen följdes även upp av kvalitetsrådet i februari, maj och oktober 2018. I kvalitetsrådet sitter bland annat studentrepresentant och prefekter från alla fyra institutioner. Under mötena har goda exempel på genomförande lyfts upp. Det kan handla om olika komplement till de digitala enkäterna i syfte att få mer information för vidareutveckling av kursen, till exempel avslutande muntliga uppföljningar mellan studentgruppen och lärarna, eller schemaläggning av kursvärderingstillfälle.

Kvalitetsrådet har även pekat på brister, såsom brist på omhändertagandet av kursvärderingsresultat. Institutionen för bild- och slöjdpedagogik har under hösten 2018 tydliggjort och formaliserat tidigare former av lärarutvärderingar där dokumentation och genomförande till viss del har saknat enhetlighet. Genom formaliseringen ges studenterna ökade möjligheter att ta del av lärarnas reflektioner efter kurserna. Andra institutioner kommer att följa detta exempel från våren 2019.

Institutionernas tillämpning av Konstfacks riktlinjer för kursutvärdering (*Kursutveckling på Konstfack – process och riktlinjer för kursutvärdering*) kommer fortsättningsvis följas upp i samband med utbildningsuppföljningarna (*Konstfacks kvalitetssystem för utbildning på grund- och avancerad nivå*).

Precis som för övriga kurser genomför Konstfack kursvärderingarna för verksamhetsförlagda kurser via digital enkät i SUNET survey. Sammanställningen görs tillgänglig för studenterna genom att den publiceras på Konstfacks intranät.

Enligt Konstfacks riktlinjer ska kursvärderingarna göras för alla kurser, inklusive examensarbetskurser. Vid den interna granskningen våren 2017 konstaterades att sammanställningarna för elva av femton examenskurser var publicerade på intranätet. För de fyra kurser som saknades var svarsfrekvensen noll.

Information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder

Rutiner och riktlinjer ingår i Konstfacks riktlinjer för kursvärdering (*Kursutveckling på Konstfack – process och riktlinjer för kursutvärdering*). Enligt de generella riktlinjerna ska kursvärderingarna sammanställas skriftligt (i en digital rapport) och sammanställningen ska kommuniceras till studenterna. Riktlinjerna specificerar kursvärderingsprocessen. Följande text finns i styrdokumentet.

”Återkoppla resultat till studenterna

- a. Sammanställningen av kursvärderingarna (SUNET Survey-rapporten) ska publiceras på intranätet och länken skickas till studenterna (administratör). Fria kommentarerna publiceras inte.
- b. Lärarens kommentarer och eventuella förslag till förbättringar meddelas till studenterna.

[...]

Informera nästa studentgrupp

Nästa gång kursen ges informeras studenterna om eventuella åtgärder har genomförts på kursen efter förra årets utvärdering eller om kursen är oförändrad.”

Alla studenter har möjlighet att lämna individuella synpunkter anonymt efter varje kurs genom deltagande i digitala kursutvärderingar. Kursdeltagarna får via e-post en sammanställning av den digitala rapporten, som även publiceras på intranätet. Det är Konstfacks studenter och personal som har tillgång till intranätet, inloggning krävs. Om kursens upplägg möjliggör det, avslutas varje kurs även med ett samtal i grupp mellan kursdeltagare och lärare kring kvaliteter och utvecklingsområden i kursen. Detta samtal ger möjlighet för studenter att få direkt återkoppling på sina synpunkter och tillsammans med läraren diskutera möjliga åtgärder.

Institutionen för bild- och slöjdpedagogik var först med att inrätta ett så kallat prefektråd där två studentrepresentanter från varje klass och årskurs ingår tillsammans med prefekt och lärarrepresentant. Prefektrådet träffas två gånger per termin, går igenom kursvärderingsresultat och diskuterar möjliga åtgärder. Protokoll från prefektrådet publiceras på intranätet. Även institutionen för konst och institutionen för konsthantverk har inrättat liknande organ. Notera att prefektrådet inte ersätter institutionernas ämnesråd respektive programrådet för lärarutbildning, som bereder kursplaner och utbildningsplaner, och där studenterna också finns representerade. Vid institutionen för design, inredningsarkitektur och visuell kommunikation bjuds i stället studentrepresentanter in till respektive lärarlagsmöte en gång i månaden, där kursutveckling och aktuella kursrelaterade frågor diskuteras.

I samband med kursstarten är det lärarens ansvar att informera den nya studentgruppen om vilka eventuella förbättringar som har genomförts efter föregående kursvärdering. Institutionerna uppmanas att lämna information skriftligt i kursbeskrivningen, som lämnas till studenterna i samband med kursstarten.

Följande exempel är taget från kursbeskrivningen år 2018 för kursen *Narration*.

”I slutet av kursen genomförs en kursutvärdering där studenterna har möjlighet att anonymt besvara frågor om den kurs de har läst. Det primära syftet med kursvärderingar är att de ska ligga till grund för utveckling av utbildningen på Konstfack. Studenterna har överlag varit mycket nöjda med kursen. Utifrån de synpunkter som framkommit i tidigare kursutvärderingar har vi valt att fokusera på serieteckning, rörlig bild och animation, samt didaktiska konkretiseringar av dessa berättande

medier. Vi lägger särskilt fokus på det ämnesdidaktiska perspektivet riktat mot framtida lärarpraktik. Seriemomentet har lagts om för att skapa mer omväxling mellan individuellt och kollektivt arbete i kursen som helhet.”

Alla digitala rapporter från kursvärderingar publiceras på Konstfacks intranät i enlighet med riktlinjerna. Protokoll från prefektråd finns tillgängliga på intranätet.

Utveckling av utbildningar

Inom ramen för Konstfacks kvalitetssystem (*Konstfacks kvalitetssystem för utbildning på grund- och avancerad nivå*) genomförs återkommande utbildningsuppföljningar och utbildningsutvärderingar, vars resultat publiceras på intranätet. Information som ska bidra till att visa utvecklingen i utbildningarnas förutsättningar, genomförande och resultat ska regelbundet samlas in, däribland studenternas bidrag till kvalitetsutveckling i utbildningen, kursvärderingar.

Ett konkret exempel på förbättringar som föranleddes av kursvärderingarna framgår i institutionens uppföljning år 2017 av den fristående kursen *Ways of seeing*. I självvärdering angav institutionen följande.

”Med stöd av utvärderingen har man finslipat på detaljer och framför allt jobbat med förbättringar av kommunikation av kursens övergripande målsättningar och lärandemål. Här ser vi att de elva procent av deltagarna som svarat att de inte fått tillräcklig information om kursens innehåll och mål vid kursstarten också har svårt att avgöra vilken nivå av inflytande de har samt huruvida de uppfyller lärandemål eller inte.”

Vid uppföljning 2018 skrev lärare för masterutbildningen i konst följande.

”Varje handledare har ett obligatoriskt möte med sin studentgrupp en gång i månaden. Detta tillfälle lägger respektive handledare upp en planering för tillsammans med studentgruppen så att studenternas intressen och frågor kan få ta plats. Utifrån en önskan från masterstudenterna om fler kritiktilfällen i grupp kommer vi nu pröva att använda gruppmötena som en möjlighet till detta.”

I samband med UKÄ:s utvärdering av ämneslärarutbildning har institutionen för bild- och slöjdpedagogik i sin självvärdering lyft följande exempel.

”Ett exempel på önskemål från studenter är tidig information om det självständiga arbetet redan i början av höstterminen för de studenter som skriver sitt arbete under våren i årskurs fem. Höstterminen 2018 innehöll därför redan terminens första UVK-kurs uppstartsinformation om det självständiga arbetet”.

Se även exemplet från kursen *Narration* ovan.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

Av 1 kap. 14 § HF framgår bland annat att ett lärosäte ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av lärosätet. Lärosätet ska sammanställa kursvärderingarna.

Konstfack har fastställda riktlinjer för kursvärderingar (*Kursutveckling på Konstfack – process och riktlinjer för kursvärdering*). UKÄ konstaterar att Konstfack i sina riktlinjer hänvisar till och refererar bestämmelsen om kursvärderingar i högskoleförordningen, men noterar att hänvisningen rätteligen ska vara 1 kap. 14 § HF (det vill säga inte 2 kap. 14 § HF).

Av Konstfacks riktlinjer för kursvärderingar framgår bland annat följande. Kursvärderingarnas huvudsyfte är att bidra till kvalitetsutveckling av utbildningen. Alla studenter ska ges möjlighet att anonymt lämna sina synpunkter på en kurs. Studenternas deltagande i kursvärdering är frivillig och får inte ingå i kriterierna för godkänt betyg på kurs. Kursvärdering ska alltid göras med utgångspunkt i aktuell kursplan. Kursvärdering ska genomföras vid kursens slut. Vid större sammanhängande poänggivande moment kan kursvärderingen med fördel i stället göras i anslutning till momenten. Om kursvärdering görs efter varje kursmoment kan, vid behov, en kursvärdering även göras efter hela kursen. Vid Konstfack används SUNET Survey för digitala kursvärderingsenkäter. Resultatet av kursvärderingarna ska sammanställas. En digital rapport skapas direkt från SUNET Survey. Rapporten, inklusive fria kommentarer, skickas till läraren. Resultatet av kursvärderingen ska alltid analyseras och kommenteras av den kursansvariga läraren. Det sker skriftligt och bevaras på institutionen. En analys av resultatet ska leda till ett ställningstagande om åtgärder behövs eller inte. Det berörda ämnes- eller programrådet ska informeras om resultatet av kursvärderingarna innan det föreslår eventuella revideringar av kursplaner.

Av Konstfacks svar framgår att kursvärderingar genomförs enligt denna process även efter verksamhetsförlagd utbildning och examensarbete.

Efter genomgång av Konstfacks svar och inskickade dokument konstaterar UKÄ att högskolan har vidtagit åtgärder för att säkerställa att reglerna om genomförande och sammanställning av kursvärderingar följs. UKÄ noterar att Konstfack under år 2016 genomförde ett utvecklingsprojekt som resulterade i en ny process och nya riktlinjer för kursvärderingar.

Information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder

Av 1 kap. 14 § HF framgår bland annat att ett lärosäte ska informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna.

De förarbetsuttalanden som har legat till grund för den aktuella bestämmelsen i högskoleförordningen återfinns i propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan*. I propositionen intog regeringen ståndpunkten att högskolan bör hålla sammanställningar av resultaten av kursvärderingar och besluten om åtgärder tillgängliga för studenterna.⁴ Som skäl för denna inställning uttalade regeringen bland annat följande.

”En bra utbildning ska resultera i att studenterna lärt sig kritiskt granska sitt eget lärande och sin arbetsmiljö. Därigenom skapas förutsättningar för deras medverkan i kvalitetsarbetet både i utbildningen och senare i arbetslivet. Alla studenter ska därför vara delaktiga i utvärderingen och informeras om uppföljningen av dess resultat. [...] De studenter som deltar i en kursvärdering i slutet av kursen kan emellertid inte själva tillgodogöra sig resultatet. Förbättringar kommer i bästa

⁴ Prop. 1999/2000:28 *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan*, s. 30.

fall den följande studentkullen på den aktuella kursen till del. Enkäter av detta slag har ofta låga svarsfrekvenser och riskerar att reduceras till en ritual, om studenterna inte involveras i uppföljningen av resultaten. En förändring av praxis tycks vara nödvändig på denna punkt. [...] Studenternas ansvar att medverka i kursvärderingen måste förenas med en rättighet att få information om resultaten och att få delta i diskussionen om förbättringar. Alla studenter ska ha rätt att dra fördelar av kursvärderingen för sina studier och sin utveckling. Det är viktigt att erfarenheter från kursvärderingarna verkligen tas till vara och vid behov leder till förändringar. Genom möjligheten att ta del av sammanställningarna blir kursvärderingarna ett mer effektivt instrument. Om studenterna ser att kursvärderingarna kommer till användning kommer engagemanget för att aktivt delta i dem öka, vilket ytterligare stärker deras funktion.”⁵

Mot denna bakgrund anser UKÄ att lärosätet efter att det har sammanställt kursvärderingarna ska *informera* studenterna om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten och besluten ska därefter hållas *tillgängliga* för studenterna. De studenter som avses är såväl de som getts möjlighet att svara på en kursvärdering som de nya studenterna på kursen. För att resultaten och besluten ska kunna hållas tillgängliga måste detta ske i dokumenterad form. Lärosätet måste därmed på eget initiativ tillhandahålla dokumentationen. Av detta följer att lärosätet inte kan frångå sig detta ansvar och överlämna det till exempelvis studentrepresentanter, studentkår eller studentombudsman.

Av Konstfacks riktlinjer för kursvärderingar (*Kursutveckling på Konstfack – process och riktlinjer för kursvärdering*) framgår bland annat följande. Sammanställningen av kursvärderingarna (SUNET Survey-rapporten) ska publiceras på intranätet och länken skickas till studenterna. Fria kommentarer publiceras inte. Lärarnas kommentarer och eventuella förslag till förbättringar meddelas studenterna. Om behovet av förbättringar framkommer av kursvärderingarna ska läraren lämna åtgärdsförslag. Nästa gång kursen ges informeras studenterna om eventuella åtgärder har genomförts på kursen efter förra årets utvärdering eller om kursen är oförändrad.

Efter genomgång av Konstfacks svar och inskickade dokument konstaterar UKÄ att högskolan har vidtagit vissa åtgärder för att säkerställa att reglerna om information om resultaten av kursvärderingarna och eventuella beslut om åtgärder följs. UKÄ har dock följande kommentarer.

Av Konstfacks riktlinjer för kursvärderingar framgår att lärarens kommentarer och eventuella förslag till förbättringar meddelas till studenterna. I riktlinjerna anges följande som en möjlig tillämpning.

”En muntlig återkoppling och diskussion kan ske senare, till exempel i samband med terminsutvärderingar med helklass eller i andra sammanhang där det finns studentrepresentanter (ämnes-/programråd eller prefektråd). Under diskussionstillfällena bör en person anteckna de synpunkter och förslag som lämnas.”

UKÄ noterar att det i förarbetena uttalas att studenternas ansvar att medverka i kursvärderingen måste förenas med en rättighet att få information om resultaten och att få delta i diskussionen om förbättringar. UKÄ vill i detta sammanhang framhålla att ämbetet inte anser att kravet på information enligt 1 kap. 14 § HF är uppfyllt om det enbart är studentrepresentanter som informeras. UKÄ anser därför att Konstfack bör se över riktlinjerna, så att det tydligt framgår hur information om resultaten och

⁵ Prop. 1999/2000:28 *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan*, s. 31–32.

eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna meddelas till de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen.

Som angetts ovan anser UKÄ att ett lärosäte ska hålla resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna tillgängliga för såväl de studenter som getts möjlighet att svara på en kursvärdering som nya studenter på kursen. Av Konstfacks riktlinjer för kursvärderingar framgår att sammanställningen av kursvärderingarna (SUNET Survey-rapporten) ska publiceras på intranätet och länken skickas till studenterna. Konstfack har uppgett att det är högskolans studenter och personal som har tillgång till intranätet, och att inloggning krävs. UKÄ har inget att invända mot att Konstfack håller sammanställningar av kursvärderingarna tillgängliga för studenterna på detta sätt, eftersom högskolans studenter har tillgång till intranätet genom inloggning.

Utveckling av utbildningar

Konstfack har i sitt svar gett fyra exempel där studenternas kommentarer i kursvärderingarna har resulterat i åtgärder som utvecklat och förbättrat utbildningen, bland annat förbättrad kommunikation av kursens övergripande målsättning och lärandemål samt fler kritiktilfällen i grupp. UKÄ ser positivt på detta.

Stickprov

Stickproven visar att Konstfack har genomfört kursvärderingar för sex av de tio utvalda kurserna. Av Konstfacks svar framgår att kursvärderingar saknas för fyra kurser (B18237, DKM001, GITEO3 och IDM208), eftersom kurserna inte ingår i aktuellt utbildningsutbud utan endast gavs för en omregistrerad student med restuppgifter. UKÄ har inget att invända mot att kursvärderingar inte genomförs i sådana fall, dock under förutsättning att studenten vid de ordinarie kurstillfällena fått möjlighet att göra en kursvärdering.

I övrigt har UKÄ följande synpunkter på stickproven och Konstfacks svar vad gäller de sex kursvärderingar som högskolan har genomfört (BIV001, IAK315, LYV101, MED206, KOK001 och TXK125).

Konstfack har i samtliga sex fall (BIV001, IAK315, LYV101, MED206, KOK001 och TXK125) publicerat de rapporter som genererats i det digitala verktyget SUNET Survey, på högskolans intranät. I SUNET Survey-rapporterna finns en sammanställning av frågorna och svaren samt vissa studentkommentarer. SUNET Survey-rapporterna innehåller dock inga analyser eller kommentarer från kursansvarig lärare. UKÄ ifrågasätter därför om enbart SUNET Survey-rapporterna är tillräckliga för att anses utgöra ett resultat i enlighet med reglerna om kursvärderingar i 1 kap. 14 § HF.

I två fall (BIV001 och LYV101) har Konstfack, utöver SUNET Survey-rapporterna, bifogat en sammanfattning av kursvärderingarna (klassvis) som innehåller några enstaka lärar- och studentkommentarer om kursen. Sammanfattningarna har bilagts protokoll från respektive prefektråd. Konstfack har uppgett att information till studentrepresentanter ges via prefektrådet i samband med sammanfattning och analys årskursvis. UKÄ anser att det inte framgår av Konstfacks svar om, och i så fall på vilket sätt, dessa sammanfattningar har meddelats till de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingarna. Som framgår ovan anser UKÄ att Konstfack bör se över riktlinjerna för kursvärderingar, så att det tydligt framgår hur information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna

meddelas till de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen. UKÄ vill i detta sammanhang återigen framhålla att ämbetet inte anser att kravet på information enligt 1 kap. 14 § HF är uppfyllt om det enbart är studentrepresentanter som informeras.

I två fall (IAK315 och TXK125) har Konstfack uppgett att högskolan, i samband med publiceringen av SUNET Survey-rapporten på intranätet, har skickat ett mejl till de studenter som gjort kursvärderingen. I fyra fall (BIV001, LYV101, MDE206 och KOK001) har Konstfack uppgett att högskolan i samband med enkäten har informerat de studenter som har gjort kursvärderingen om att de kommer kunna ta del av sammanställningarna (resultaten) via Konstfacks intranät. Av Konstfacks svar framgår inte om ett mejl har skickats även i dessa fyra fall till de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen. Om ett mejl inte har skickats i dessa fyra fall noterar UKÄ att Konstfack inte följer anvisningarna i högskolans egna riktlinjer för kursvärderingar, i vilka det anges att sammanställningen av kursvärderingarna (SUNET Survey-rapporten) ska publiceras på intranätet och länken skickas till studenterna.

Konstfack har i fyra fall (IAK315, MDE206, KOK001 och TXK125) uppgett att studenterna som följer kursen nästkommande år informeras muntligt om eventuella ändringar i kursens genomförande. I två fall (BIV001 och LYV101) har Konstfack uppgett att studenterna i nästa årskull informeras om eventuella ändringar via kursens beskrivning (studiehandledning). UKÄ har inga synpunkter på detta förfarande.

Utifrån vad UKÄ anført ovan förutsätter ämbetet att Konstfack ser över hur resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna redovisas, meddelas och hålls tillgängliga för de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingarna och nya studenter på kursen, så att reglerna om kursvärderingar och Konstfacks egna riktlinjer om kursvärderingar följs.

Anställning av personal

Bakgrund

Förutom de allmänna arbetsrättsliga reglerna gäller för anställning inom staten bestämmelserna i regeringsformen (1974:152), lagen om offentlig anställning (1994:260) och anställningsförordningen (1994:373) (AF). Dessutom gäller vid anställning som lärare på universitet eller högskola 4 kap. högskoleförordningen (1993:100) (HF). Lärosätets styrelse ska själv besluta om en anställningsordning (2 kap. 2 § första stycket 9 HF).

När det gäller information om lediga anställningar gäller bestämmelserna i AF. Bland annat ska en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det (6 § AF). Information om myndighetens beslut om anställning ska, med några undantag, lämnas på myndighetens anslagstavla. Sådan information ska bland annat innehålla uppgifter om vad som gäller i fråga om överklagande. Det framgår av 7 och 8 §§ AF.

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta anges i 4 kap. 5 § HF.

Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning av de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövligt för provningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta framgår av 4 kap. 6 § HF.

I ESG standard 1.5 om undervisande personal anges bland annat att rättvisa och transparenta processer för rekrytering ska tillämpas. I riktlinjerna för standarden upprepas att lärosätena ska ha och följa tydliga, transparenta och rättvisa processer för rekrytering av personal.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att bifoga den senast beslutade anställningsordningen och redogöra för hur den hålls tillgänglig. Dessutom ombads lärosätet att bifoga en lista över samtliga anställningsbeslut som fattats under perioden 1 juli 2017–31 december 2018.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse att

- reglerna i lärosätets anställningsordning är förenliga med reglerna om information i 6–8 §§ AF och om jämställdhet i 4 kap. 5 och 6 §§ HF
- de utvalda anställningsärendena har hanterats i enlighet med bestämmelserna i nämnda regler.

Stickprov

Lärosätet har bifogat en lista över samtliga anställningsbeslut som fattats under perioden 1 juli 2017–31 december 2018. Från listan har UKÄ valt ut femton anställningar: fem professorsanställningar, fem lektorsanställningar och fem övriga anställningar.

I samtliga ärenden har lärosätet ombetts besvara följande frågor.

1. Hur lärosätet har informerat om de lediga anställningarna. Lärosätet ska om möjligt bifoga dokumentation som stöder det, exempelvis annonsen. Om lärosätet i något ärende inte har informerat om den lediga anställningen ska lärosätet motivera varför det inte gjorts.
2. Om lärosätet har informerat om anställningsbesluten på lärosätets anslagstavla, ska lärosätet bifoga det dokument som anslagits. Om lärosätet inte har informerat om anställningsbesluten ska lärosätet motivera det.
3. Kvinnor och män ska vara jämställt representerade i de ärenden där lärosätet har haft en grupp personer som lämnat förslag på sökande som bör komma i fråga för anställningen.
 - a) Lärosätet ska redogöra för hur lärosätet har gjort i de olika anställningsärendena, det vill säga ange när man haft en beslutsgrupp och hur många kvinnor och män som ingått i gruppen.
 - b) För de fall kvinnor och män inte är jämställt representerade i gruppen, ska lärosätet ange de synnerliga skälen till det.

I de fem ärendena om anställning av professorer har högskolan även ombetts besvara följande frågor:

4. Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövligt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl.
 - a) Redogör för hur lärosätet har gjort i ärendena om anställning av professor, det vill säga för det fall lärosätet haft sakkunniga ange hur många sakkunniga som har ingått och könsfördelningen bland dem.
 - b) Om kvinnor och män inte varit jämställt representerade, ange de synnerliga skälen till det.

Lärosätets svar

Konstfack har inkommit med *Anställningsordning för anställning av lärare, doktorand, assistent och amanuens vid Konstfack* och redogjort för att den finns tillgänglig på högskolans webbplats.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Anställningsordningen ska beslutas av styrelsen och finnas tillgänglig

Enligt 2 kap. 2 § första stycket 9 HF ska lärosätets styrelse själv besluta om en anställningsordning.

Den nuvarande regleringen i högskoleförordningen om anställningsförfarandet vid anställning av lärare är inte lika omfattande och detaljerad som den som gällde före den 1 januari 2011. Då fanns det en uttrycklig bestämmelse i högskoleförordningen om högskolans anställningsordning. Enligt bestämmelsen skulle en högskolas anställningsordning finnas tillgänglig och med anställningsordning avsågs de regler för anställning av lärare som högskolan tillämpade.

I förarbetena till den nämnda regleringen framhåller dock regeringen att lärosätena i sina anställningsordningar bör samla de regler som ska gälla vid anställning av lärare och att anställningsordningen bör finnas tillgänglig vid högskolan.⁶

UKÄ konstaterar att Konstfacks anställningsordning finns tillgänglig på högskolans webbplats och att anställningsordningen har beslutats av högskolans styrelse den 14 februari 2012 (revisionsdatum den 12 december 2018 och ikraftträdande den 1 januari 2019). UKÄ finner därmed att högskolan uppfyller bestämmelsen i 2 kap. 2 § första stycket 9 HF om att styrelsen själv ska besluta om en anställningsordning och har agerat i enlighet med regeringens uttalande att den ska finnas tillgänglig.

Information i anställningsordningen

Lediga anställningar och beslut om anställning

I 6 § AF anges att en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt ska informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det.

Information om myndighetens beslut om anställning ska lämnas på myndighetens anslagstavla. Det behöver inte tillämpas vid anställning som beräknas vara högst sex månader eller anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Ett anslag ska innehålla uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Det framgår av 7 och 8 §§ AF.

UKÄ konstaterar att det i högskolans anställningsordning (avsnitt 5.4) anges att högskolan ska informera om lediga anställningar. Däremot saknar anställningsordningen information om att högskolan även ska informera om beslut om anställning. Enligt UKÄ är det lämpligt att även sådan information anges i anställningsordningen.

När det gäller sättet för information om en ledig anställning noterar UKÄ att följande anges i Konstfacks anställningsordning.

⁶ Prop. 2009/10:149 *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*, s. 70.

”Ansökningstiden vid utlysning ska som regel vara minst tre veckor och anslås/publiceras i normalfallet på

- anslagstavlan vid receptionen
 - Konstfacks webbplats (svenska/engelska)
 - intranätet
 - webbplatsen www.arbetsformedlingen.se
- eller i
- sociala media (exempelvis Facebook, Linked In, Instagram).”

UKÄ anser att formuleringen i anställningsordningen kan uppfattas på två sätt: dels att metoden att lämna information om anställningen via social media kan användas som alternativ till de övriga fyra tillsammans, dels att endast en metod för att lämna information om anställningen behöver väljas.

UKÄ konstaterar att Riksdagens ombudsmän (JO) i ett beslut den 21 november 2017 (dnr 7470-2016) uttalat att det i normalfallet krävs mer än bara annonsering på myndighetens fysiska anslagstavla och intranät för att nå ut till de personer som avses i bestämmelsen. I beslutet uttalade JO även att annonsering på myndighetens externa webbplats, och/eller i dags- och fackpress, i stället normalt får anses som lämpliga sätt att sprida information om en anställning till de personer som är intresserade av den.

Ämbetet noterar vidare att när en högskola i en annons informerar om en ledig anställning eller vidtar någon annan åtgärd för att utanför lärosätet söka personal till en ledig anställning, ska den enligt 2 § förordningen (1984:819) om statliga platsanmälningar samtidigt anmäla detta till Arbetsförmedlingen (men med vissa undantag, se vidare 2 och 5 §§ förordningen). UKÄ utgår från att högskolan justerar anställningsordningen, så att det blir tydligare hur utlysning av lediga anställningar ska genomföras.

Jämställd representation i förslagsgruppen

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Det anges i 4 kap. 5 § HF.

UKÄ noterar att avsnitt 5.7 i Konstfacks anställningsordning innehåller uppgifter om jämställd representation i en grupp som lämnar förslag om anställning som lärare och att uppgifterna stämmer med vad som anges i 4 kap. 5 § HF.

Jämställd representation bland de sakkunniga

Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning av de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Det framgår av 4 kap. 6 § HF.

I propositionen *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor* har regeringen uttalat bland annat följande.⁷ Vid anställning av professor bör enligt regeringen huvudregeln vara att ett sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet

⁷ Prop. 2009/10:149 *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*, s. 68–69.

hämtas in. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas, utan det bör lärosätena själva få avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer som utlåtandet ska hämtas från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga ska vara särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde, utformningen av utlåtandet och liknande frågor.

I vissa fall kan ett sakkunnigutlåtande vara uppenbart obehövligt, till exempel om en sökandes skicklighet redan har prövats i annat sammanhang. Det bör därför enligt regeringens bedömning finnas en möjlighet för universitet och högskolor att avstå från att hämta in ett sakkunnigutlåtande. Detsamma bör gälla vid ett kallelseförfarande.

Vidare anför regeringen att vid anställning av övriga lärarkategorier är det regeringens åsikt att det är universitet och högskolor som själva bör avgöra hur kvalitetssäkringen av beslutsunderlaget ska ordnas. På så sätt öppnas möjligheter till flexibilitet och effektivitet i anställningsförfarandet. Regeringen ser inte att det skulle finnas någon risk för att universitet och högskolor skulle välja att förenkla anställningsförfarandet på ett sådant sätt att kvaliteten på de anställdas meriter sjunker. Det ligger i varje lärosätes intresse att rekrytera de bästa individerna i syfte att vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare, utbildningsanordnare och forskningsutförare.

UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning (avsnitt 5.6) innehåller uppgifter om jämställd representation, när sakkunnigbedömning hämtas in vid anställning av bland annat professor och att dessa stämmer överens med vad som anges i 4 kap. 6 § HF.

Stickprov

Information om lediga anställningar

UKÄ konstaterar att det av stickproven får anses framgå att Konstfack lämnat information om den lediga anställningen i åtta av femton granskade anställningar. I sex av de utlysta ärendena har information lämnats via lärosätets externa webbplats och anslagstavlan vid receptionen samt via Arbetsförmedlingen (platsbanken). I de två återstående fallen (lektor 2018-11-19 och lektor 2018-11-01) har utlysning skett på samma sätt med den skillnaden att publicering av annonsen, såvitt framkommit, inte skett via Arbetsförmedlingen. UKÄ vill därför påminna om anmälningsskyldigheten till Arbetsförmedlingen enligt 2 § förordningen om statliga platsanmälningar.

Av högskolans svar framgår att information om den lediga anställningen i tre fall (arkivassistent 2017-11-07, HR-handläggare/biträdande HR-chef 2018-08-14 och ekonomihandläggare 2018-08-06) enbart har lämnats på högskolans anslagstavla som sitter vid receptionen. UKÄ erinrar därför om det under avsnittet *Lediga anställningar och beslut om anställning* refererade JO-beslutet (dnr 7470-2016), där JO uttalade att det i normalfallet krävs mer än bara annonsering på myndighetens fysiska anslagstavla och intranät för att nå ut till de personer som avses i bestämmelsen.

Konstfack har vidare angett att någon information om den lediga anställningen inte har lämnats i fyra ärenden. Lärosätet har framfört att det första fallet var en anställning som varade i två månader (lektor/prefekt 2017-11-01) och att anställningar under

två månader inte annonseras. När det gäller det andra ärendet (professor 2018-04-01) har lärosätet anfört bland annat följande.

”Inför fortsatt utbyggnad av kvalitetssäkring av forskarutbildningen i samarbete med Kungl. Tekniska högskolan (inom KTD-programmet) fanns vid Konstfack behov av att tillgodose ett specifikt kompetensbehov med kort varsel. Huvudsakliga arbetsuppgifter: programansvarig för KTD samt handledare för två doktorander. Konstfack har få anställda som har tillräcklig erfarenhet av handledning av doktorander och uppbyggnad av doktorandmiljöer vilket den aktuella personen hade.

Berörd anställd gick i pension från sin professur under våren 2018 och då hans kunskap och kompetens snabbt kunde omhändertas för att brygga in i uppbyggnad av forskningsverksamheten valde Konstfack att anställa honom under ett år på LAS-grund 5 § 4 p (fyllt 67 år) vilket informerades facken i vanlig ordning. [...]”

JO har i beslut den 21 mars 2016 uttalat följande (se JO dnr 6299-2014). Huvudregeln är att statliga myndigheter ska informera om lediga anställningar. En myndighet kan dock avstå från att informera om en ledig anställning om det finns särskilda skäl som talar mot ett sådant förfarande. Särskilda skäl kan föreligga till exempel om en arbetstagare omplaceras till en ledig anställning enligt 7 § andra stycket lagen om anställningsskydd (1982:80), eller om en myndighet vill anställa en uppsagd arbetstagare som omfattas av avtalet om trygghetsfrågor eller en person som har återanställningsrätt. I beslutet hänvisade JO till Arbetsgivarverkets skrift *Att anställa*, 2014, s. 54 (numera *Anställning i staten*, 2018, s. 44). Jämför även JO dnr 7470-2016.

Vad som är att anse som sådana särskilda skäl kan även avgöras vid en prövning i Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) efter ett överklagande av ett anställningsbeslut. UKÄ tar därför normalt inte ställning till om ett lärosäte haft sådana skäl för att inte informera om en ledig anställning. När det gäller de två ovan nämnda fallen finner ämbetet dock att det kan ifrågasättas om omständigheter hänförliga till högskolans egen tidsplanering eller till att en anställning endast är avsedd att pågå under en viss kortare tid, skulle kunna utgöra sådana särskilda skäl som avses i 6 § tredje stycket AF att inte informera om anställningarna. Mot denna bakgrund utgår UKÄ från att högskolan på nytt tar ställning till frågan om information ska lämnas i sådana situationer.

Det tredje fallet (administrativ chef, vikariat 2018-05-01), där Konstfack inte har informerat om den lediga anställningen, gällde enligt högskolan en tjänstledig medarbetare som återkom efter studieledighet och disputation samt inplacerades via ett arbetsledningsbeslut till en vakant anställning som vikarierande administrativ chef. UKÄ har inget att invända mot handläggningen.

När det gäller det fjärde fallet (professor 2018-01-01) framgår av handlingarna att högskolan i det ärendet inte har lämnat information om den lediga anställningen, eftersom att lärosätet använt sig av kallelse enligt 4 kap. 7 § HF. Det framgår även att den person som kallades till anställningen redan var anställd som professor vid Konstfack. Av 4 kap. 7 § HF framgår att en högskola får kalla en person till anställning som professor om anställningen av personen är av särskild betydelse för en viss verksamhet vid högskolan. Vid en sådan kallelse ska skälen för varför anställningen är av särskild betydelse för högskolan dokumenteras. Enligt bestämmelsen behöver inte någon information enligt 6 § AF lämnas vid anställning genom kallelse.

UKÄ konstaterar att det av handlingarna inte framgår att högskolan har dokumenterat skälen till varför anställningen var av särskild betydelse för lärosätet. Konstfack har i samband med delningen av rapporten anført att högskolan riskerade att gå miste om en internationellt erkänd kompetens av strategisk betydelse i lärosätets verksamhet, särskilt som anställningen var på väg att löpa ut. Konstfack har dock instämt i att detta borde ha framgått bättre av beslutsmotiveringen.

UKÄ avstår från att uttala sig om huruvida det varit lämpligt av högskolan att använda sig av kallelseförfarandet i det aktuella fallet. UKÄ vill dock påminna om att lärosätet enligt 4 kap. 7 HF är skyldigt att dokumentera skälen till varför anställningen är av särskild betydelse för högskolan.

Information om beslut om anställning ska lämnas på högskolans anslagstavla

Information om myndighetens beslut om anställning ska som regel lämnas på myndighetens anslagstavla. Anslaget ska innehålla uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Det följer av bestämmelserna i anställningsförordningen.

Någon information behöver inte lämnas på myndighetens anslagstavla om anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Någon information behöver inte heller lämnas på myndighetens anslagstavla om anställningen beräknas vara högst sex månader (7 § 2 stycket AF).

UKÄ finner att det av stickproven och vad Konstfack har anført får anses framgå att lärosätet har lämnat information om beslut om anställning på högskolans anslagstavla i tolv av femton granskade anställningar.

Två av de ärenden där information om beslut inte har lämnats är den ovan nämnda anställningen som varade i två månader och den ovan nämnda vikariatet som administrativ chef som tillsattes genom ett arbetsledningsbeslut. UKÄ har inga synpunkter på att information inte lämnats i dessa fall.

Det tredje fallet i vilket information om beslut inte lämnats är det ovan beskrivna ärendet om en professur inom KTD-programmet som inte utlysts. UKÄ konstaterar att det rör sig om en visstidsanställning på ett år och att det därmed ålegat högskolan att informera om anställningsbeslutet i enlighet med anställningsförordningens regler. UKÄ erinrar därför om det lämpliga i att högskolans anställningsordning även innehåller uppgifter om när information om anställningsbeslut ska lämnas.

UKÄ noterar att ett av anslagen (inköpsansvarig 2017-12-01) inte innehåller någon uppgift om vilket datum det sattes upp på anslagstavlan. UKÄ konstaterar att detta inte är i enlighet med 8 § AF. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att tillse att anslagen framöver innehåller den information som krävs enligt 8 § AF.

Jämställd representation bland dem som bereder anställningsärenden

Av Konstfacks remissvar framgår att det för anställning som professor och lektor är en lärarförslagsnämnd som lämnar förslag på sökande som bör komma i fråga för anställning. Vidare framgår att gruppens sammansättning av ordinarie ledamöter som lärosätet utsett utgjordes av tre män och två kvinnor då gruppen lämnade de förslag till anställningsbeslut som ingår i stickproven.

UKÄ konstaterar att de utvalda anställningsärendena därmed får anses ha hanterats med beaktande av högskoleförordningens bestämmelse om jämställd representation.

Jämställd representation om bedömning görs av flera sakkunniga

Regeringen har anfört att vid anställning av professorer bör huvudregeln vara att sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet inhämtas. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas, utan det bör lärosätena själva avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer utlåtandet ska hämtas in från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga ska vara särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde, utformningen av utlåtandet och liknande frågor.⁸

I det ovan redovisade ärendet där Konstfack använt sig av kallelse för anställning av professor har lärosätet angett att det bedömts som uppenbart obehövt med sakkunnigutlåtande för prövning av skickligheten. UKÄ noterar att högskolan inte närmare redogjort för hur denna bedömning har gjorts. När det gäller den ovan nämnda anställningen som professor inom KTD-programmet framgår inte av högskolans svar att någon sakkunnigbedömning har gjorts. UKÄ vill framhålla att högskolan måste göra bedömningen om det är uppenbart obehövt med sakkunnigbedömning för prövningen av skickligheten.

UKÄ konstaterar att högskolan har hämtat in bedömning från tre sakkunniga i övriga tre stickprov. I två av ärendena (professor 2018-04-01 och professor 2018-02-01) var de sakkunniga två män och en kvinna respektive två kvinnor och en man. UKÄ finner att högskolan i dessa anställningsärenden får anses ha beaktat bestämmelsen om jämställd representation i 4 kap. 6 § andra stycket första meningen HF. I det tredje ärendet var de sakkunniga tre kvinnor. Högskolan har inte angett några synnerliga skäl till varför representationen inte har varit jämställd i detta fall. UKÄ vill därför erinra om att det krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från kravet på jämställd representation.

⁸ Prop. 2009/10:149 s. 68–69.

Överklagande och klagomål

Bakgrund

I 2 kap. högskolelagen (1992:1434) (HL) om de statliga högskolornas organisation anges att en högskola beslutar om sin interna organisation (utöver styrelse och rektor), om inte något annat är föreskrivet (2 kap. 5 § HL). Styrelsen ska själv besluta om en arbetsordning med viktigare föreskrifter om högskolans övergripande organisation, delegering av beslutanderätt, handläggning av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning. Detta anges i 2 kap. 2 § första stycket 8 högskoleförordningen (1993:100) (HF).

För prövning av överklaganden av vissa beslut på högskoleväsendets område svarar en särskild överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. Det anges i 5 kap. 1 § HL och 12 kap. 5 § HF. Nämnden som avses är Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och flertalet beslut av en högskola som får överklagas till ÖNH räknas upp i 12 kap. 2 § HF.

Av 33 § i den nya förvaltningslagen (2017:900) (FL), som trädde i kraft den 1 juli 2018, framgår att om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll samt vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid. Enligt 41 § FL får ett beslut överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt. Enligt 42 § FL får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Enligt 43 § FL ska ett överklagande av ett beslut göras skriftligen till den högre instans som ska pröva överklagandet (överinstansen). Överklagandet ska dock ges in till den myndighet som har meddelat beslutet (beslutsmyndigheten). I överklagandet ska den som överklagar ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras. Enligt 44 § FL ska ett överklagande av ett beslut ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten. Vad gäller överklagande av anställningsbeslut räknas dock tiden från den dag då informationen lämnades på myndighetens anslagstavla, se 22 § anställningsförordningen (1994:373).

Av 21 § i den äldre förvaltningslagen (1986:223) (ÄFL) framgår att myndigheter är skyldiga att lämna en överklagandehänvisning, om ett beslut går parten emot och kan överklagas. Hur beslut överklagas framgår också av 23–25 §§ ÄFL. Där anges bland annat att överklagandet måste vara skriftligt och att den klagande måste ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Vidare ska överklagandet ges in till den myndighet som har meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då den klagande fick del av beslutet (jämför dock ovan angående överklagandetid för anställningsbeslut).

När det gäller examination finns det i högskoleförordningen en särskild bestämmelse om omprövning av betyg. Finner en examiner att ett beslut om betyg är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska examinatorn ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och om det inte innebär att betyget sänks (6 kap. 24 § HF). En examiner har alltså en skyldighet att ändra ett

betygsbeslut om det är uppenbart oriktigt. För andra typer av beslut finns motsvarande regel i 27 § ÄFL och 38 § FL.

Bland ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcentrerat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. Vidare anges att kvalitetssäkringsprocesser bör ta hänsyn till bland annat att det finns en fastställd rutin för studentöverklagande.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om överklagande och klagomål.

A Överklagande

A.1 Har lärosätet riktlinjer för hur överklaganden ska hanteras? Om så är fallet, var vänlig bifoga dessa.

A.2 Bifoga de överklagandehänvisningar (mallar) som förekommer i följande ärenden: behörighet, tillgodoräknande, examensbevis, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning. Bifoga en lista över överklaganden som kommit in till lärosätet under perioden 1 juli 2017–31 december 2018.

B Klagomål

B.1 Har lärosätet skriftliga rutiner, regler, riktlinjer eller liknande dokument för hantering av klagomål från studenter?

B.2 Informerar lärosätet studenterna om eventuella rutiner och i så fall på vilket sätt?

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse

- lärosätets överklagandehänvisningar och eventuella riktlinjer för hantering av klagomål från studenter
- att stickprovvis granska handläggningen av ett antal överklaganden, och att UKÄ därför kommer att välja ut ett antal överklaganden från listan över överklaganden.

UKÄ har valt ut sex överklagade ärenden från listan och bitt lärosätet bifoga besluten med överklagandehänvisningar. Lärosätet har också ombetts att ange handläggnings- och bifoga utdrag från ärendehanteringssystemet för respektive ärende.

Lärosätets svar

Överklaganden

Konstfack har bifogat följande dokument.

- *Konstfacks antagningsordning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå* (fastställd 2018-12-12)
- *Lokal examensordning för Konstfack* (reviderad 2017-01-23)
- *Riktlinjer och process för tillgodoräknande av utbildning på grund- och avancerad nivå, Konstfack* (bilaga till förvaltningsbeslut FÖ§8, 2018)
- *Rektors delegation samt vidaredelegationer* (bilaga till RÖ§1, 2017-01-03)
- *Rutiner för disciplinärenden (del 5)* (bilaga till förvaltningsbeslut FÖ§2, 2014)

- *Rutiner för överklaganden (antagning, anstånd och examen)* (studentkansliet, uppdaterad 2018-07-04)
- *Rutinbeskrivning för registrator och handläggare (anställningar, disciplinärenden och behörighet)* (senast uppdaterad 2019-02-01)
- *Rutinbeskrivningar för rekrytering* (HR-enheten)
- *Mallar för beslut om behörighet, dispens, tillgodoräknande, examen, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning.*

Konstfack har anfört i huvudsak följande.

Konstfack har inga samlade riktlinjer som omfattar hur samtliga överklaganden ska hanteras. I de bifogade dokumenten återfinns Konstfacks riktlinjer och rutinbeskrivningar för överklaganden. På Konstfacks webbplats (www.konstfack.se) finns information riktad till sökande och studenter gällande vissa beslut som kan överklagas.

Klagomål

Konstfack har bifogat följande dokument.

- *Konstfacks plan för likabehandling av studenter, läsåret 2014–15* (bilaga till rektorsbeslut RÖ§24)
- *Policy mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier) och kränkande särbehandling – för medarbetare och studenter vid Konstfack* (2018-12-10)
- *Konstfacks kvalitetssystem för utbildning på grund- och avancerad nivå* (bilaga till RÖ§50, 2016-12-19).

Konstfack har anfört i huvudsak följande.

Vid Konstfack finns inte något övergripande styrdokument som behandlar allmän hantering av klagomål oavsett område.

Det finns övergripande rutiner och riktlinjer för hantering av diskriminering och sexuella trakasserier. Likabehandlingsplanen innefattar handläggningsrutiner vid misstanke om diskriminering. Under hösten 2018 har rutiner för likabehandling granskats och delar har integrerats i en ny policy mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier) och kränkande särbehandling för medarbetare och studenter vid Konstfack.

Klagomål är ett vitt begrepp som kan vara svårt att definiera. Klagomål kan avse studenters synpunkter på utbildningens kvalitet, betygssättning, handledning, studiemiljön med mera. Det kan också röra synpunkter på hur gemensamma lokalytor används, maten i restaurangen, tillgång till lokaler utanför terminstid och så vidare. Klagomålets innehåll och karaktär avgör hur det ska hanteras och av vem i organisationen. På Konstfack finns en praxis för hantering av klagomål som innebär att den student som har ett klagomål relaterat till studiesituationen i första hand ska vända sig till den kurs- eller programansvariga läraren eller handledaren. I många fall kan problemet lösas där det har uppstått. I annat fall tas frågan vidare till prefekten. Varje chef har ansvar för att leda och styra arbetet, och i det ingår att avgöra om nya ärenden, exempelvis klagomål, bäst omhändertas på den egna arbetsenheten eller bör föras vidare till lämplig instans, som ämnes- eller programråd, berörd förvaltningsenhet eller rektorns ledningsråd (klagomål som är av mer principiell

karaktär). Studenten har också alltid möjlighet att vända sig direkt till prefekt eller till handläggare på utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen. I dag diarieförs endast klagomål där handläggare behöver utses för vidare handläggning av ärendet.

Konstfack har som mål att fortsätta tydliggöra hanteringen av klagomål från studenterna. I Konstfacks kvalitetssystem uttrycks målet på följande sätt.

”Det finns en plan för lika villkor samt tydliga och publicerade handlägningsrutiner för behandling av studentärenden. Det gäller såväl exempelvis anmälan om orättvis behandling i undervisnings-sammanhang som överklagande av betyg eller annan myndighetsutövning. Ansvarsfördelning i hantering av studentärenden är tydlig och välkänd av såväl studenter som personal.”

Som ett led i uppföljnings- och utvecklingsarbetet ombads institutionerna hösten 2018 att beskriva sina rutiner, hur studenterna informeras om hur de ska gå tillväga om de har klagomål, samt vem de ska vända sig till. Deras svar kommer att ligga till grund för fortsatt utveckling av området.

I samband med introduktionsdagarna vid terminsstart informeras nya studenter om de regler som gäller vid ärenden som rör diskriminering, trakasserier med mera. De informeras då även om vilka kontaktvägar som finns när problem i studiesituationen uppstår. Vid programspecifik introduktion informerar institutionerna om vart man vänder sig med olika typer av klagomål. Institutionerna har publicerade studentguider och studenthandböcker på intranätet där studenterna kan finna kontaktuppgifter till personal och deras respektive ansvarsområden. Några institutioner har inrättat så kallade prefektråd eller studentråd, med studentrepresentanter, för att formalisera dialogen mellan studenterna och institutionens ledning och fånga upp generella synpunkter och klagomål rörande utbildningen och utbildningsmiljön. På ett litet lärosäte med mindre studentgrupper och mycket lärarledd undervisning, finns utrymme för en direkt dialog mellan institutionernas personal och studenterna. Institutionerna har därmed goda förutsättningar för att fånga upp och hantera eventuella klagomål som studenterna har. De flesta utbildningsprogram har möten med lärare och studenter flera gånger per termin. Terminsvis finns även uppsamlingsmöten med alla institutionens studenter, där synpunkter och klagomål gällande utbildning tas upp och åtgärder diskuteras.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Överklagande

Riktlinjer

Vissa beslut som lärosätena fattar i studentärenden och anställningsärenden får överklagas till ÖNH. Andra beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, exempelvis beslut om disciplinära åtgärder. För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och lämnar korrekt information. I ESG:s riktlinjer anges att kvalitetssäkringsprocesser bör ta hänsyn till att det finns en fastställd rutin för studentöverklagande.

UKÄ konstaterar att Konstfack inte har några samlade rutiner som omfattar hur samtliga överklaganden ska hanteras. Viss information om hur beslut kan överklagas

finns dock i de inskickade dokumenten och på Konstfacks webbplats. UKÄ har följande synpunkter på den information som lämnas om överklagande i dessa dokument och på webbplatsen.

Konstfacks antagningsordning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå: I avsnittet om omprövning och överklagande (s. 9–10) anges att överklagandet ska ha inkommit inom tre veckor från det att den sökande fått del av beslutet. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

Lokal examensordning för Konstfack: I avsnittet om möjlighet att överklaga (s. 13) anges att överklagandet ska skickas till Konstfack inom tre veckor från den dag studenten fick del av beslutet. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

Rutiner för disciplinärenden: I avsnitt 5 (disciplinära åtgärder) noterar UKÄ att det inte anges att överklagandet ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet (beslutsmyndigheten) (se 43 § FL). Vidare anges inte inom vilken tid som överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten (se 44 § FL).

Rutiner för överklaganden: Under punkt 1 anges att överklagandet ska ha inkommit till Konstfack (antagning.se) inom tre veckor efter hen fick del av Konstfacks beslut. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

Rutinbeskrivning för registrator och handläggare: I avsnittet om disciplinärenden (s. 9) anges att överklagandet ska ha inkommit till Konstfack senast tre veckor efter att studenten fått del av nämndens beslut. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten. Vidare noterar UKÄ att det inte anges att överklagandet ska vara skriftligt (se 43 § FL). UKÄ noterar även att det rätteligen ska stå Förvaltningsrätten i Stockholm (det vill säga inte Länsrätten i Stockholm).

Information på Konstfacks webbplats (www.konstfack.se): På webbsidan som innehåller information om att överklaga beslut om behörighet och anstånd anges att överklagandet ska ha inkommit inom tre veckor från det att den sökande fått del av beslutet. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

UKÄ anser att Konstfack bör se över informationen i dokumenten och på webbplatsen i enlighet med vad som anges ovan och vidta de åtgärder som behövs för att informationen ska överensstämma med förvaltningslagens bestämmelser.

UKÄ anser att det kan vara lämpligt att ett lärosäte tar fram rutiner för hur överklaganden ska handläggas. UKÄ vill i detta sammanhang påminna om att ämbetet i

december 2018 publicerade en vägledning om högskolornas handläggning av överklaganden. Vägledningen finns på UKÄ:s webbplats (www.uka.se). Ett lärosäte kan vid ett framtagande av rutiner för hur överklaganden ska hanteras utgå från och ta hjälp av denna vägledning.

Överklagandehänvisningar

Konstfack har inkommit med mallar på överklagandehänvisningar för beslut som avser behörighet, dispens, tillgodoräknande, examen, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning. UKÄ har följande synpunkter på innehållet i dessa mallar.

Behörighet: Mallen avser Konstfacks antagningsbesked via Antagningsservice. UKÄ noterar att det i mallen inte anges att den som överklagar i brevet ska ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras (se 43 § FL). I mallen anges att den som överklagar ska ladda upp sitt överklagande på Mina sidor senast tre veckor efter att han eller hon fick sitt antagningsbesked. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

I mallen anges även att om universitetet/högskolan inte ändrar sitt beslut, skickar de överklagandet vidare till ÖNH. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 46 § FL, i vilken det anges att om en myndighet ändrar ett beslut som har överklagats, ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet. Vidare anges i mallen att den som inte har möjlighet att ladda upp sitt brev på Mina sidor i stället kan skicka brevet via post. UKÄ konstaterar att det i detta fall inte anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten (se 44 § FL).

Dispens: I mallen anges att överklagandet ska ske inom tre veckor efter att sökande blivit informerad om beslutet. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten. Vidare anges i mallen att överklagandet undertecknas med namn och adress (gärna telefonnummer och e-postadress). UKÄ noterar att det inte finns något författningskrav på att ett överklagande ska vara underskrivet.

Tillgodoräknande och examensansökan: I mallarna anges att överklagandet ska ha inkommit till Konstfack inom tre veckor från det att den som överklagar fick del av beslutet. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

Studieuppehåll: I mallen anges att överklagandet ska ha inkommit tre veckor efter det att den som överklagar fick del av beslutet. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

Disciplinära åtgärder: UKÄ noterar att det i mallen inte anges att överklagandet ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet (beslutsmyndigheten) (se 43 § FL). Vidare anges inte inom vilken tid överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten (se 44 § FL). UKÄ noterar även att det inte framgår att överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Stockholm.

UKÄ förutsätter att Konstfack ser över informationen i mallarna i enlighet med vad som anges ovan och vidtar de åtgärder som behövs för att informationen ska överensstämma med förvaltningslagens bestämmelser samt förhindra att felaktig eller otydlig information framöver lämnas i överklagandehänvisningar.

Mot bakgrund av att överklagandehänvisningarna i Konstfacks olika mallar till viss del innehåller felaktig eller otydlig information, vill UKÄ framhålla fördelen med att utarbeta gemensamma mallar för överklagandehänvisningar. Ett lärosäte kan vid framtagande av sådana mallar utgå från och ta hjälp av UKÄ:s tidigare nämnda vägledning om högskolornas handläggning av överklaganden. Vägledningen finns publicerad på UKÄ:s webbplats (www.uka.se).

Stickprov

UKÄ har granskat de sex utvalda ärendena för att undersöka om personerna har fått överklagandehänvisningar och om hänvisningarna varit korrekta. UKÄ konstaterar att en överklagandehänvisning har lämnats i samtliga sex fall. Vad gäller innehållet i överklagandehänvisningarna har UKÄ följande synpunkter.

KF2018/VO3/124: Överklagandehänvisningen återfinns i ett antagningsbesked via Antagningsservice daterat den 31 juli 2018. Det är alltså den nya förvaltningslagen (FL) som är tillämplig i detta fall. UKÄ noterar att det i överklagandehänvisningen inte anges att den som överklagar i brevet ska ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras (se 43 § FL). I överklagandehänvisningen anges att den som överklagar måste ladda upp sitt brev om överklagande på Mina sidor senast tre veckor efter att han eller hon fick sitt antagningsbesked. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 44 § FL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten. I överklagandehänvisningen anges även att om universitetet/högskolan inte ändrar sitt beslut skickar de överklagandet vidare till ÖNH. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 46 § FL, i vilken det anges att om en myndighet ändrar ett beslut som har överklagats, ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet. Vidare anges i överklagandehänvisningen att den som inte har möjlighet att ladda upp sitt brev på Mina sidor i stället kan skicka brevet via post. UKÄ konstaterar att det i detta fall inte anges att överklagandet ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten (se 44 § FL).

KF2018/VO3/84: Överklagandehänvisningen återfinns i ett antagningsbesked via Antagningsservice daterat den 18 maj 2018. Det är alltså den äldre förvaltningslagen (ÄFL) som är tillämplig i detta fall. UKÄ noterar att det i överklagandehänvisningen inte anges att klaganden ska ange vilket beslut som överklagas (se 23 § ÄFL, motsvarande regel finns i 43 § FL). I överklagandehänvisningen anges att överklagandet ska ha inkommit senast tre veckor efter att klaganden fått sitt antagningsbesked. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 23 § ÄFL, i vilken det

anges att överklagandet ska ha kommit in till den myndighet som har meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (motsvarande regel finns i 44 § FL). I överklagandehänvisningen anges även att universitetet/-högskolan i vissa fall kan ompröva sitt beslut, och att överklagandet skickas vidare till ÖNH om beslutet inte ändras. UKÄ noterar att detta är i överensstämmelse med 28 § ÄFL, men vill påminna om att detta förfarande har ändrats genom bestämmelsen i 46 § FL.

KF2017/VO3/132, KF2017/VO3/128 och KF 2017/VO3/127: Överklagandehänvisningarna återfinns i tre antagningsbesked via Antagningsservice som skickades ut inför höstterminen 2017. Det är alltså den äldre förvaltningslagen (ÄFL) som är tillämplig i dessa fall. UKÄ noterar att det i överklagandehänvisningarna inte anges att klaganden i brevet ska ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som klaganden begär (se 23 § ÄFL, motsvarande regel finns i 43 § FL). I överklagandehänvisningarna anges att klaganden måste ladda upp sitt brev om överklagande på Mina sidor senast tre veckor efter att han eller hon fick sitt antagningsbesked. UKÄ konstaterar att denna formulering inte överensstämmer med 23 § ÄFL, i vilken det anges att överklagandet ska ha kommit in till den myndighet som har meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (motsvarande regel finns i 44 § FL). I överklagandehänvisningarna anges vidare att överklagandet inte kommer att behandlas om klaganden laddar upp sitt brev för sent. UKÄ konstaterar att denna formulering inte är i överensstämmelse med 24 § ÄFL, där det framgår att den som överklagar för sent har rätt att få ett beslut om avvisning av överklagandet (motsvarande regel finns i 45 § FL). UKÄ noterar att formuleringen är borttagen i den inskickade mallen som avser Konstfacks antagningsbesked via Antagningsservice. I överklagandehänvisningarna anges även att om universitetet/-högskolan inte ändrar sitt beslut skickar de överklagandet vidare till ÖNH. UKÄ noterar att detta är i överensstämmelse med 28 § ÄFL, men vill påminna om att detta förfarande har ändrats genom bestämmelsen i 46 § FL. Vidare anges i överklagandehänvisningarna att den som inte har möjlighet att ladda upp sitt brev på Mina sidor i stället kan skicka brevet via post. UKÄ konstaterar att det i detta fall inte anges att överklagandet ska ha kommit in till den myndighet som har meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (se 23 § ÄFL, motsvarande regel finns i 44 § FL).

Utifrån vad UKÄ anför ovan förutsätter ämbetet att Konstfack vidtar de åtgärder som behövs för att förhindra att felaktig eller otydlig information framöver lämnas i överklagandehänvisningar.

UKÄ vill i detta sammanhang framhålla att det förhållandet att Universitets- och högskolerådet (UHR) har tagit fram vissa av texterna i de överklagandehänvisningar som återfinns i antagningsbeskeden via Antagningsservice, inte fråntar Konstfack sitt ansvar för att de överklagandehänvisningar som högskolan lämnar tillsammans med sina beslut är korrekta. Upplyningsvis har UKÄ inlett en dialog med UHR för att diskutera utformningen av överklagandehänvisningarna i antagningsärenden.

Handläggningstider

Riksdagens ombudsmän (JO) har uttalat att tiden för överlämnande av ett överklagande i normalfallet inte bör överstiga en vecka när en omprövning inte företas. JO har vidare uttalat att den omständigheten att beslutsmyndigheten finner det lämpligt att bifoga ett eget yttrande över överklagandet inte får medföra att tiden

utsträcks med mer än några dagar.⁹ Även Justitiekanslern (JK) har uttalat sig i frågan och anser att om yttrandet inte kan upprättas utan dröjsmål måste ärendet överlämnas till överklagandeinstansen. En annan ordning skulle innebära att det lagts i beslutsmyndighetens hand att avgöra när överlagandemyndigheten ska få del av överklagandet, något som JK inte ansåg godtagbart av rättssäkerhetsskäl.¹⁰

Vad gäller beslut efter omprövning föreskrivs följande i 46 § FL. Om överklagandet inte avvisas, ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen. Om en myndighet ändrar ett beslut som har överklagats, ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.

UKÄ har granskat handläggningstiderna för de sex utvalda ärendena. Konstfack har därvid ombetts att ange handläggningstiden och bifoga utdrag från ärendehanteringssystemet för respektive ärende. Konstfack har inkommit med begärt underlag och även bifogat vissa ytterligare handlingar i ärendena. UKÄ har inga synpunkter på handläggningstiderna i de sex utvalda ärendena i förhållande till JO:s och JK:s uttalanden ovan.

Klagomål

Även när det gäller beslut som inte får överklagas är det viktigt att lärosätena hanterar eventuella klagomål på ett korrekt sätt. I ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcentrerat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. I UKÄ:s rapport *Studentkårens synpunkter på lärosätenas klagomålsrutiner* (rapport 2014:17) efterlyser flera studentkårer riktlinjer för hantering av klagomål. Även tydligare information om vart studenterna ska vända sig med problem eller klagomål efterfrågas. Enligt UKÄ:s uppfattning i rapporten tyder studentkårens svar på att flera lärosäten kan behöva överväga åtgärder för att förbättra hanteringen av klagomål från studenter.

UKÄ konstaterar att Konstfack har skickat in en plan för likabehandling av studenter och en policy mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier) och kränkande särbehandling. I dokumenten redogörs för vissa handläggningsrutiner vid misstanke eller anmälan om diskriminering eller kränkande särbehandling. Av Konstfacks svar framgår att det finns en praxis för hantering av klagomål som innebär att den student som har ett klagomål relaterat till studiesituationen i första hand ska vända sig till den kurs- eller programansvariga läraren eller handledaren. Studenten har också alltid möjlighet att vända sig direkt till prefekten eller till handläggaren på utbildnings- och forskningsadministrativa avdelningen. Konstfack har även uppgett att högskolan har som mål att fortsätta tydliggöra hanteringen av klagomål från studenterna.

UKÄ ser positivt på att Konstfack har vissa handläggningsrutiner och att högskolan har som mål att tydliggöra hanteringen av klagomål från studenterna. UKÄ konstaterar dock att Konstfack för närvarande inte har några övergripande styrdokument som behandlar allmän hantering av klagomål från studenter. I ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. UKÄ anser att Konstfack lämpligen bör utarbeta tydliga rutiner om vart studenterna kan vända sig med klagomål. Studenterna bör även informeras om rutinerna.

9 Se JO:s ämbetsberättelse 1998/99 s. 443 och 2003/04 s. 179.

10 Se JK:s beslut 1999-12-20, dnr 1499-98-21.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

